OKRAJNA
ŠTUDIJSKA KNJIŽ

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto X. - Štev. 149 (2768) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. TRST, petek 25. junija 1954 Cena 20 lir

Danes v Washingtonu začetek angleško-ameriških razgovorov

Razgovori v Beli hiši se bodo začeli takoj po prihodu Churchilla in Edena - Dullesov sestanek s francoskim poslanikom Bonnetom - Nenaden Malikov odhod iz Londona - Ameriški tisk odklanja Edenov predlog o „azijskem Locarnu"

LONDON, 24. — Winston Churchill in Anthony Eden sta ob 20. uri odpotovala z letalom iz Londona v Washington. Prihod letala v Washington pričakujejo jutri zjutraj ob 8. uri po krajevnem času. Razgovori dveh britanskih državnikov s predsednikom Eisenhowerjem in Dullesom se bodo takoj začeli v Beli hiši. 28. junija bosta Churchill in Eden zapustila Belo hišo in bosta prebila noč v britanskem poslaništvu. Naslednjega dne bosta z letalom odpotovala v Ottawo, kamor ju je povabil kanadski ministrski predsednik Saint-Laurent. Iz Kanade se bosta vrnila v New York 1. julija in se vkrcala na parnik «Queen Elizabeth», ki bo prispel v Portsmouth 6. julija. Med Churchillovo odsotnostjo bo sejam vlade predsedoval finančni minister Butler.

V Washingtonu je vse pripravljeno za sprejem Churchilla in Edena. Razgovorom pripisujejo izredno važnost tudi zaradi odkritih nasprotij med obema vladama v nekaterih važnih vprašanjih. Včeraj in danes se je sestal državni svet za varnost, ki je najvišji organizem v ameriški upravi in ki ima nalogo dajati priporočila glede ameriške zunanje politike. Sodijo, da so na obeh sejah govorili o angleško-ameriških razgovorih. Nekateri opazovalci trdijo, da je zelo verjetno, da so govorili tudi o včerajšnjih Edenovih predlogih glede varnosti v Južnovzhodni Aziji. Predstavnik državnega departmaja Lincoln White je glede teh predlogov danes izjavil, da ameriška vlada ni bila prej obveščena o vsebini Edenovega govora in o njegovih predlogih glede «azijskega Locarna».

Državni tajnik Foster Dulles pa je imel danes popoldne polurni razgovor s francoskim poslanikom Bonnetom. Po razgovoru je Bonnet nekemu novinarju izrazil upanje, da ga bodo stalno obveščali o razgovorih med Eisenhowerjem in Churchillom. Nedvomno bo Azija glavni predmet razgovorov in prav pri tem vprašanju je Francija najbolj neposredno prizadeta. V nekaterih ameriških krogih pa očitajo Angliji, da je pokazala spravljivo stališče do Kitajcev prav v trenutku, ko bi po njihovih trditvah bilo treba pokazati večjo brezobzirnost.

Medtem je iz Londona nenadoma odpotoval v Moskvo sovjetski poslanik Malik, ki je predstavljal Sovjetsko zvezo na razorožitveni konferenci in ki je bil včeraj navzoč v spodnji zbornici, ko je Eden govoril o Indokini. Nenadni Malikov odhod v Moskvo je dal povod za nova ugibanja o možnosti sestanka štirih velikih v Londonu. Kakor je znano, je to prvotno idejo Churchilla včeraj povzel v spodnji zbornici voditelj opozicije Attlee in predlagal, naj bi morebitni sestanek bil v Londonu. Toda v sedanjem trenutku se zdi malo verjetno, da bi Eisenhower pristal na sestanek. Med drugim pa se v Londonu govori tudi, da namerava Churchill razen načrta za «azijski Locarno» predložiti Eisenhowerju tudi neke vrste «načrta za atomski mir». Slo bi za program za izkoriščanje atomske sile v mirne namene za potenciranje zlasti gospodarsko revnih področij.

Newyorški tisk objavlja danes zjutraj dolge komentarje o razgovorih, ki se bodo jutri začeli v Beli hiši. «Daily News», ki ima izolacionistične tendence, je zaskrbljen nad možnostjo, da bi ZDA podpisale nenapadalni pakt s Kitajsko, ker da bi to pomenilo priznanje pekinške vlade. Republikanski «New York Herald Tribune» se tudi izreka proti Edenovemu predlogu in pravi, da bo med razgovori potrebno napolniti velik prepad, ki obstaja med stališčem obeh vlad. «New York Times» pa pravi, da Edenov program «odraža že znana nasprotja med britansko in ameriško politiko». Dodaja pa, da je treba dobro sprejeti dejstvo, da «dve glavni državi svobodnega sveta gledata z drugačne strani isto vprašanje, ne da bi zgubili z vidika skupni smoter».

V japonskih pooblaščenih krogih so mnenja, da so Edenovi predlogi za «azijski Locarno» obsojeni na neuspeh.

Poročilo o delu razorožitvene komisije

LONDON, 24. — Danes so objavili spise o delu konference pododbora razorožitvene komisije OZN v Londonu. Na konferenci so zahodne države zavrnile sovjetski načrt o prepovedi atomskega in vodikovega orožja ter drugega orožja za množično uničevanje.

Sovjetska zveza pa je zavrnila angleško-francoski načrt za postopno popolno prepoved atomskega orožja.

Na konferenci so proučili tudi ameriški načrt, po katerem naj bi razorožitveno politiko obravnavali v okviru agencije OZN za razorožitev in za razvoj atomske energije.

Angleško-francoski načrt, ki sta ga podprli tudi ZDA in Kanada, določa med drugim: 1. popolno prepoved izdelovanja in uporabljanja atomskega, termonuklearnega, kemijskega in bakteriološkega orožja za množično uničevanje in usmeritev obstoječih zalog v mirno uporabo; 2. močno zmanjšanje vseh oboroženih sil in konvencionalnega orožja; 3. ustanovitev mednarodnega organizma, ki naj bi skrbel za izvedbo prepovedi in zmanjšanja, kakor omenjeno v prejšnjih točkah.

Britanski predstavnik je izjavil, da je sovjetski delegat Malik načelno sprejel te predloge, protivil pa se je, da bi nadzorstveni organizem imel zadostna pooblastila, da bi lahko funkcioniral.

Sovjetska zveza je predlagala takojšnjo mednarodno izjavo z obveznostjo, da se ne uporablja atomsko in drugo orožje za množično uničevanje. Tej izjavi naj bi sledilo pripravljanje mednarodne konvencije, ki bi določala: 1. brezpogojno prepoved uporabe, izdelovanja in hranjenja atomskega, termonuklearnega in drugega orožja za množično uničevanje; 2. zmanjšanje konvencionalne oborožitve ZDA, Francije, Kitajske, Velike Britanije in SZ za eno tretjino ter zmanjšanje vojaških proračunov teh držav na dve tretjini vojaških izdatkov določenih za leto 1953-54. Omenjenih pet držav bi se moralo tudi obvezati, da bodo odpravile vojaško, pomorska in letalska oporišča v tujih državah; 3. istočasno naj bi ustanovili mednarodni nadzorstveni aparat.

O kršitvah konvencije naj bi razpravljal Varnostni svet (katerega stalni člani imajo pravico veta). Zahodne delegacije so baje odklonile pristanek na uporabo veta v podobnih primerih. Prav tako so se zahodne delegacije uprle predlogu za znižanje konvencionalne oborožitve za eno tretjino. Njihovo stališče je, da bodo o bodoči višini konvencionalne oborožitve lahko odločali šele tedaj, ko bo obseg te oborožitve v celoti znan za vse države.

Francoski delegat v komisiji Jules Moch je izjavil, da zaključek dela pododbora še ne pomeni, da so bila pogajanja razbita ali pa odložena za nedoločen čas. Pripomnil je, da so na konferenci spričo nekaterih materialnih nujnosti (priprava poročil in prevodi na razne jezike) bili mnenja, da je prišel trenutek, ko je treba poslati poročilo razorožitveni komisiji, ki se bo sestala prihodnji mesec v New Yorku. V septembru bo zadeva predložena glavni skupščini.

Moch je dejal da je optimističen glede možnosti, da bodo do razorožitev sprejele vse države sveta. Francosko - britanski načrt pa predstavlja podlago za kompromis in ni dokončen. Dodal je, da sovjetska delegacija ni upoštevala tega načrta, ker noče sprejeti uvedbe nadzorstva pred prepovedjo atomskega orožja. Sprejem te teze pa bi sedanjo neuravnovešenost na področju klasičnega orožja še bolj okrepila v korist Rusije.

Tudi ameriški predstavnik na konferenci, Patterson je izjavil, da konec dela pododbora ne pomeni dokončnega razbitja razgovorov.

Beograd odklanja komentar o govoru ministra Piccionija

Jugoslovanski načrt vojaško-politične balkanske zveze je izdelan ter je bil izročen grški in turški vladi

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 24. — Uradni krogi v Beogradu so odklonili danes vsak komentar o govoru italijanskega zunanjega ministra Piccionija v italijanskem senatu. Diplomatskemu uredniku Tanjuga so uradni krogi izjavili, da jugoslovanska vlada zasleduje z velikim zanimanjem sedanjo fazo razvoja za rešitev tržaškega vprašanja.

Iz državnega tajništva za zunanje zadeve se je zvedelo, da je jugoslovanska mešana komisija za izdelavo načrta trojne vojaško-politične zveze končala z delom. Jugoslovanski predlog so danes izročili grški in turški vladi, da ga proučita. Jugoslovanska vlada je prav tako prejela predloge grške in turške mešane komisije. V Beogradu izražajo zadovoljstvo zaradi hitrega in uspešnega dela mešanih komisij, ki se bo nadaljevalo 28. t. m. v Atenah, kjer bodo izdelali skupni predlog in ga potem predložili grški, turški in jugoslovanski vladi v dokončno odobritev.

Državni tajnik za narodno obrambo generalni polkovnik Ivan Gošnjak je sprejel danes pomočnika letalskega ministra ZDA Lewisa Thompsona. Sprejemu so prisostvovali tudi generalni podpolkovnik Voja Nikolić, generalni major Franc Poglajan in šef ameriške misije za vojaško pomoč v Beogradu, brigadni general Peter Haynes.

B. B.

Vidjaja Pandit v Makedoniji

SKOPLJE, 24. - Predsednica glavne skupščine Združenih narodov Vidjaja Pandit je danes preživela ves dan v Skoplju. Dopoldne je imela krajši razgovor s predsednikom ljudske skupščine Makedonije Lazarom Koliševskim in se zanimala za gospodarski in kulturni razvoj Makedonije, nato pa je obiskala rektorat skopljanske univerze in mestni ljudski odbor. Ob obisku univerze je gospo Pandit toplo pozdravilo večje število študentov. Panditova je obiskala tudi cerkev sv. Spasa, kjer se je zanimala za zgodovinske znamenitosti zgradbe.

Ob 13. uri je priredil predsednik ljudske skupščine Makedonije Lazar Koliševski svečano kosilo, ki so se ga udeležili razen gospe Panditove in indijskega veleposlanika v Jugoslaviji Rangana Sena tudi številni predstavniki makedonskega javnega življenja.

Angleško poveljstvo za Srednji vzhod premeščeno na Ciper

LONDON, 24. — Uradno so naznanili, da bo glavni stan britanskih suhozemskih in letalskih sil na Srednjem vzhodu premeščen iz Sueza na Ciper. Dneva premestitve še niso določili.

TRIDENT, 24. — Štirje delavci so bili mrtvi, sedem pa hudo ranjenih med nenadno eksplozijo v predoru na gradbišču neke elektrarne. Zdi se, da je prezgodnjo eksplozijo min povzročila nevihta.

Mendes-France odklonil udeležbo na izredni konferenci držav EOS

V Parizu poudarjajo, da ima sedaj indokitajsko vprašanje prednost pred ostalimi - Nezadovoljstvo v Bonnu zaradi francoske poteze - Skupščina je s 433 glasovi proti 23 sprejela vladni predlog za odložitev debate o sestavi vlade - Kratko poročilo Mendesa-Francea o dosedanjem delu vlade in o njegovem razgovoru s Ču En Lajem

PARIZ, 24. — Tri države Beneluxa so predlagale, naj bi se v Bruslju sestala izredna konferenca šestih zunanjih ministrov držav evropske obrambne skupnosti. Nemški kancler Adenauer je vabilo sprejel in je predlagal, naj bi konferenca bila proti koncu prihodnjega tedna.

Vabilo so dobili tudi v Parizu, toda uradni predstavnik vlade je izjavil, da mora Mendes-France odkloniti vabilo, ker je sklenil posvetiti v sedanjem trenutku vso svojo pozornost indokitajskemu vprašanju. Dodal je, da na konferenco ne bodo poslali nobenega namestnika.

V belgijskih vladnih krogih pa izražajo upanje, da bo kljub francoski odklonitvi, ki je bila sporočena nocoj, lahko prišlo do konference. Pripominjajo, da bi Francija navzlic nujnosti indokitajskega vprašanja lahko poslala na konferenco svojega predstavnika. Istega mnenja so tudi v Bonnu, kjer kažejo zaskrbljenost in nezadovoljstvo zaradi francoske poteze.

Iz Washingtona javljajo medtem, da je državni tajnik Dulles včeraj izjavil zahodnonemškemu poslaniku, da bi morali upoštevati možnost obnovitve zahodnonemške suverenosti, če EOS ne bo kmalu ratificiran. Bivši minister v prejšnji francoski vladi Edmond Barrachin pa je včeraj v skupščini predložil resolucijo, v kateri se pozivajo vlade podpisnice sporazuma o EOS, naj proučijo nekatere spremembe te pogodbe. V predlogu je rečeno, naj bi se evropska vojska postavila pod vodstvo atlantske organizacije, ki bi bila edina pooblaščena organizacija za določanje splošne evropske obrambne politike in ki bi edina odločala o operativnem uporabljanju evropskih sil. Ta predlog je v glavnem enak predlogu, ki ga je svoj čas stavil maršal Juin. Razen tega predvideva predlog ukinitev naddržavnega komisariata, ki bi ga nadomestili medvladni organizmi podobni svetu NATO.

Nekateri francoski poslanci pa so položili v predsedstvu skupščine načrt resolucije z zahtevo, naj bi ustavi dodali člen, na podlagi katerega naj bi za pogodbo o EOS razpisali ljudsko glasovanje.

Mnogo je bilo govora o EOS tudi na današnji seji francoske narodne skupščine, na kateri je Mendes-France predstavil svojo novo vlado. Pet poslancev je postavilo vprašanja o sestavi in o politiki nove vlade, toda skupščina je s 433 glasovi proti 23 sprejela predlog Mendesa-Francea, naj se debata o tem odloži na poznejši čas.

Dva neodvisna poslanca sta kritizirala sestavo vlade zlasti v zvezi z EOS. Socialist Lussy pa je izjavil, da bo njegova stranka podpirala vlado pri njenih naporih za mir.

Zatem je govoril Mendes-France, ki je na kratko govoril o dosedanjem delu vlade. Dejal je med drugim. «Vlada, njeni člani in njen predsednik ne bodo opustili nobenega poizkusa, da se zagotovi upoštevanje sleherne dobre volje, ki je potrebna za rešitev resnih vprašanj v deželi». Dejal je nato, da je bil ustanovljen odbor ministrov za proučevanje gospodarskih načrtov, ki bodo predloženi skupščini 20. julija.

Predsednik je nato zavrnil trditve nekaterih poslancev glede namenov vlade v zvezi z «evropskim vprašanjem». Pripomnil je, da imata člana vlade Maunoury in general Koenig, katerih stališče do EOS je znano, nalogo najti rešitev, ki naj bi zadovoljila nasprotnike in zagovornike evropske vojske.

V zvezi z ostalimi kritikami je Mendes-France dejal, da bi v primeru neuspeha njegovih poizkusov za sklenitev miru v prihodnjih 30 dneh zapustil svojim naslednikom okrepljen položaj za nadaljevanje vojne, ki bi tedaj postala neizogibna. Dodal je, da njegovo potovanje v Ženevo ni sedaj več primerno, ker so na konferenci ostali samo namestniki ministrov. Izjavil je še, da je imel iskrene in prisrčne razgovore z Edenom in Bedellom Smithom.

Glede razgovora s Ču En Lajem pa je Mendes-France poudaril, da sta govorila samo o Indokini. Z obeh strani je bilo vprašanje načeto z realizmom in z željo, da pride do praktične rešitve. «Lahko vam rečem, je dejal vladni predsednik, da so glede Kambodže in Laosa bile glavne težave izločene in da je bilo načelo neodvisnosti teh dveh držav priznano.» Glede Vietnama pa je dejal, da je zadeva bolj zapletena in da je vojna v tej državi ustvarila skrajno kočljive psihološke, politične in gospodarske ovire. Javil je dalje, da se je s Ču En Lajem sporazumel, naj bi čim prej našli praktično rešitev glede premirja in da bo politično vprašanje rešeno pozneje. Ču En Laj je tudi sporočil, da Francija ni pripravljena sprejemati kakršno koli rešitev in da namerava braniti svoje življenjske interese v Indokini. «Rešitev je mogoča — je dodal Mendes-France — in upam, da jo bomo našli v predvidenem času. Medtem pa moramo iz previdnosti okrepiti ekspedicijski zbor in poskrbeti za njegovo varnost.»

Sklicanje Varnostnega sveta

NUTTINGOVI RAZGOVORI S SCELBO IN PICCIONIJEM

Jutri, pred svojim odhodom iz Rima, bo imel podtajnik Foreign Office tiskovno konferenco - «Stampa» sodi, da je tržaško vprašanje verjetno v glavnem že rešeno - Demokristjanska stranka in južni Tirolci

(Od našega dopisnika)

RIM, 24. — Podtajnik v Foreign Officeu Anthony Nutting, ki se od ponedeljka mudi v Rimu, se je danes razgovarjal z italijanskim ministrskim predsednikom Scelbo in z zunanjim ministrom Piccionijem. Nuttingov obisk pri Scelbi označujejo za «vljudnostni akt»; razgovor, ki mu je prisostvoval tudi angleški veleposlanik v Rimu sir Ashley Clarke, je trajal nekaj minut manj kot eno uro. O razgovoru povedo samo to, da so na njem «obravnavali vprašanja splošnega značaja». Po odhodu iz palače Madama, kjer je bil razgovor, je Nutting izjavil zbranim novinarjem: «Imel sem zelo simpatičen pogovor s predsednikom italijanske vlade».

Zvečer je Nuttinga sprejel v palači Chigi zunanji minister Piccioni. Jutri pred svojim odhodom v London, bo imel Nutting še tiskovno konferenco

Rezerviranost o obisku podtajnika v Foreign Officeu še traja in o vsem, kar se o njem govori, je težko reči kaj več, kot da gre za hipoteze. Značilno je, da zlasti v italijanskih uradnih krogih vztrajno ponavljajo, da Nuttingov obisk ni v nobeni zvezi s tržaškim vprašanjem.

Današnja turinska «Stampa» komentira včerajšnji Piccionijev govor v senatu tako, da je sporazum o Trstu verjetno v glavnem že dosežen. Sicer pa list predvsem poudarja, da je senat po Piccionijevem poročilu izglasoval vladi in njeni zunanji politiki zaupnico, in pravi, da bo to utrdilo Scelbovo stališče v mednarodni politiki.

V zvezi z včerajšnjimi Piccionijevimi izjavami o «enakem obravnavanju narodnih manjšin» (Piccioni je pri tem mislil na Jugoslavijo) pa je zanimivo pogledati, kaj piše v torek glasilo južnotirolskih Nemcev «Dolomiten» o nedavnem pokrajinskem kongresu demokristjanske stranke v Bocnu. Demokristjanski pokrajinski kongres v Bocnu je bil v okviru predkongresnih priprav vladne stranke; kot znano, se bo državni kongres začel v soboto v Neaplju.

V poročilu o tem pokrajinskem kongresu se «Dolomiten» v naslovu sprašuje, ali je demokristjanska stranka postala «zaščitnica italijanstva Južne Tirolske», in poroča nato, kako se je kongres v prvi vrsti ukvarjal z južnotirolskimi Nemci in z napadi na njihove zahteve.

Provincijski sekretar stranke Amerigo Finato je poudaril v svojem poročilu, da si šteje demokristjanska stranka v provinci Bocen v posebno čast, «da je edina sila, ki v luči krščanskih načel brani italijanstvo te province». Nato je Finato pozval južnotirolsko ljudsko stranko, naj se odpove «svojim nesmiselnim zahtevam», in naj v bodoče opušča «maškerade, kot je bila ona v Innsbrucku» (manifestacije solidarnosti z južnotirolskimi Nemci na avstrijskem Tirolskem). Nadaljeval je, da je treba proti vsem onim, ki bi se še v nadalje «razburjali in ščuvali», nastopiti «z zakoni italijanske republike».

Pokrajinski prisednik za socialno skrbstvo dr. Bertorelle je izjavil, tudi v imenu predsednika pokrajine dr. Odorizzija, da novi zakoni o bolniških blagajnih, o meranskih radioaktivnih kopelih, o pokrajinskem kreditnem zavodu in o prispevkih kmetijstvu in za javna dela kažejo, da dela pokrajina vse, kar je v njeni moči, «da bi pomagala Italijanom na Južnem Tirolskem». Bertorelle je nadaljeval, da demokristjani «niso mešetarili z južnotirolsko ljudsko stranko» in da je bila ustanovitev pokrajinskega kreditnega zavoda odobrena kljub odporu Ljudske stranke, medtem ko so demokristjanski svetovalci v bocenskem provincijskem svetu glasovali proti zakonu o zaščiti pokrajinske slike in proti zakonu o otroških vrtcih, ki ju je predložila Južnotirolska ljudska stranka.

Glavni govornik na kongresu pa je bil poslanec Angelo Facchin, ki je že znan po svojih strupenih govorih proti južnim Tirolcem in njihovim zastopnikom v italijanskem parlamentu, pri čemer uživa posebno podporo in simpatijo neofašistov. Facchin je med drugim omenjal spomenico, ki so jo južnotirolski parlamentarci izročili Scelbi, in dejal, da bi sprejem njenih zahtev «ogrozil mirno sožitje obeh narodnostnih skupin».

Na kongresu je govoril tudi obrambni minister rimske vlade Taviani, ki je v imenu vodstva stranke kongresu tudi predsedoval. Taviani je med drugim poudaril, da ima vsaka vlada pravico in dolžnost, da zahteva od vsake manjšine vso lojalnost do države.

K temu pripominja list «Dolomiten», da Taviani očitno pozablja, da obstaja pariška pogodba, ki predvideva za Južno Tirolsko poseben štatut in ki jo je tudi Scelba v svoji programski izjavi obljubil izpolniti; poleg tega obstaja v italijanski ustavi člen, ki govori o posebnih določilih za zaščito jezikovnih manjšin. «Kaj ni najprej dolžnost države, da lojalno izpolnjuje mednarodne dogovore, sklenjene v obrambo narodnostnega obstoja neke manjšine, preden zahteva od manjšine lojalnost?» se sprašuje «Dolomiten» in opozarja nato, da Taviani ni pripomnil niti besede k izvajanjem poslanca Facchina, ki je označil za prevratne in nesmiselne one južnotirolske zahteve, ki so v celoti zasnovane na pariški pogodbi med Gruberjem in De Gasperijem.

Predvsem pa je zanimivo, kako komentira Tavianijev govor bocenski demokristjanski list «Alto Adige». List pravi, da ima «dejstvo, da je prav obrambni minister posvaril južne Tirolce, poseben pomen, kajti prav njemu je zaupano varovanje nedotakljivosti meje na Brennerju».

K «obrambi italijanstva» na Južnem Tirolskem pa pripominja «Dolomiten», da «italianità» v tem primeru ne pomeni ničesar drugega kot «ohranjevanje narodnostnih sprememb na nekoč čisto tirolskem ozemlju, ki jih je začel izvajati fašizem in ki ga nadaljuje demokristjanska vlada». Kaj pa imajo s tem opraviti «krščanska načela», pa ni mogoče razumeti, komentira list.

A. P.

KLJUB PRVOTNEMU NEGATIVNEMU STALIŠČU AMERIŠKEGA DELEGATA DO GUATEMALSKE ZAHTEVE

Danes ponoven sestanek Varnostnega sveta OZN

Vseameriška organizacija bo na lastno pest poslala opazovalce v Guatemalo, Honduras in Nikaragvo - Protiofenziva vladnih čet - Štirje mrtvi v Hondurasu med manifestacijami za Guatemalo

NEW YORK, 24. — Varnostni svet OZN se bo ponovno sestal jutri, v petek, ob 20. uri po srednjeevropskem času in razpravljal o guatemalskem vprašanju. Na dnevnem redu je guatemalska obtožba proti Hondurasu in Nikaragui, da sta sodelovala pri napadu na Guatemalo, in predlog Brazilije in Kolumbije, naj Varnostni svet upošteva zahtevo vseameriške organizacije, naj se pošlje preiskovalna komisija v Guatemalo, Honduras in Nikaragvo.

Predsednik Varnostnega sveta, ameriški delegat Cabot Lodge, ki je pred dvema dnevoma izjavil, da zaradi Guatemale ne bo več skliceval Varnostnega sveta, je bil prisiljen svoj namen opustiti, pri čemer se je oprl na verjetno v ta namen prirejeno zahtevo Brazilije in Kolumbije, ki sta tudi zahtevali sklicanje Varnostnega sveta. S tem se je Cabot Lodge izognil potrebi, da skliče Varnostni svet na guatemalsko zahtevo.

Sklicanje Varnostnega sveta je zahteval danes tudi sovjetski delegat Carapkin v svojem popoldanskem razgovoru z glavnim tajnikom OZN Dagom Hammarskjoeldom.

Guatemalska vlada je zahtevala, naj se Varnostni svet sklice še danes. V brzojavki, ki jo je predložil guatemalski delegat Castillo Arriola predsedniku Varnostnega sveta, opozarja guatemalska vlada tudi na to, da so sovražna letala večkrat napadla odprta guatemalska mesta, s strojnicami obstreljevala prebivalstvo in metala bombe težkega kalibra, zlasti pa na grožnje uporniškega radia, da bodo večja guatemalska mesta neusmiljeno bombardirana.

Predsednik mirovne komisije Organizacije ameriških držav Luis Quintanilla je obvestil glavnega tajnika OZN, da namerava njegova komisija poslati opazovalce v Guatemalo, Honduras in Nikaragvo. V dobro obveščenih krogih trdijo, da bodo opazovalci odpotovali že jutri. Zdi se, da hoče s tem vseameriška organizacija, verjetno na pobudo ZDA, prehiteti možnost, da bi OZN določila lastne opazovalce.

Današnje uradno poročilo guatemalskega poveljstva naznanja, da so vladne čete ujele številne ujetnike, med njimi mnogo tujcev. Zajele so tudi velik vojni plen, sestavljen predvsem iz lahkih in težkih strojnic. Poročilo nadaljuje, da vladne čete popolnoma nadzorujejo področje Puerta Barrios in da je bil «dosežen nov napredek med operacijo čiščenja onega malega dela državnega ozemlja, ki so jih zasedli oddelki plačancev, ki so imeli velike izgube». Poročilo napoveduje v kratkem »končni udarec, ki bo uničil zadnji odpor» uporniikov.

Tiskovni urad predsedstva guatemalske republike pa je izdal poročilo, v katerem opozarja domačo in mednarodno javnost na «strahote vseh vrst, ki so jih izvršili napadalci povsod, kjer so se začasno vgnezdili». Poročilo pravi, da so napadalci streljali civiliste, zlasti pa člane kmečkih odborov in sindikalne voditelje. To se je zgodilo zlasti na področju bananovih nasadov, «kjer so se sindikalnih funkcionarji, slabo oboroženi toda z izredno hrabrostjo, branili do zadnjega».

Dopisnik agencije AFP iz Mexico Cityja pa podaja po primerjanju poročil iz raznih virov naslednji pregled položaja, čeprav pri tem poudarja, da razširjanje senzacionalnih poročil še vedno onemogoča točno ocenjevanje vojaškega položaja:

Ofenziva, ki jo je začel polkovnik Castillo v treh smereh proti prestolnici Guatemala, se je zaustavila. Zdi se, da uporniške sile nikjer niso prodrle globlje kot 20 km v notranjost Guatemale in da je njihov edini omembe vredni uspeh prekinitev železniške proge med Guatemala Cityjem in Puertom Barrios z zasedbo Zacape. Uradna poročila zatrjujejo, da je vojska premagala napadalce pri Gualanu in Chiquinulli in da zasleduje sovražne oddelke, ki se umikajo v gozdnato hribovje na meji s Hondurasom.

Dopisnik AFP nadaljuje s sodbo, da je bilo napredovanje treh Armasovih kolon zastavljeno tako zaradi težavnega zemljišča, kakor tudi zaradi takojšnje reakcije vojske, ki je ostala zvesta Arbenzovi vladi. Dopisnik dodaja k temu še tropsko deževje in odpor civilnega prebivalstva.

Severna kolona, ki je s prednjimi stražami verjetno spočetka dosegla predmestja Puerta Barrios, kjer bi se morala združiti s tamkaj izkrcanimi silami, ni mogla z večjimi silami prekoračiti reke Rio Montagua. Kolona, ki je prišla z Juga in ki je dosegla največji uspeh z verjetno zasedbo Zacape, je bila po vladnem zatrdilu zavrnjena. Tretja kolona, ki operira na jugu Guatemale, je po uporniških zatrdilih, zasedla mesti Justipa in Progresso nedaleč od meje s San Salvadorjem, in začela prodirati po vseameriški avtocesti proti prestolnici. Zdi se pa, da je napredovala le za nekaj kilometrov.

Uporniško letalstvo, ki je bilo v začetku zelo aktivno, se je v zadnjih dneh omejilo na osamljene polete. Uporniška letala so odmetavala tudi padalce. Poseben vladni proglas naroča kmetom, naj ujamejo padalce žive in naj jih ne ubijejo, kot se je že zgodilo. O vladni letalski dejavnosti manjkajo informacije. Honduraška vlada trdi, da so štiri guatemalska letala bombardirala razne kraje v Hondurasu, v bližini meje, kjer so oporišča in preskrbovališča napadalcev. Guatemalska vlada pa je te vesti zanikala.

V Hondurasu so bile včeraj velike demonstracije v znak solidarnosti z guatemalsko vlado. Oblasti so nastopile z vso ostrino in po priznanju samega honduraškega radia so bili štirje demonstranti mrtvi. V Kolumbiji pa so ustanovili poseben odbor, ki zbira prostovoljce za Guatemalo.

ČU EN LAJ na poti v Indijo

Kratek pristanek v Kairu - Minister je izrazil upanje na skorajšnjo sklenitev premirja v Indokini

ŽENEVA, 24. — Kitajski ministrski predsednik in zunanji minister Ču En Laj je danes s posebnim letalom odpotoval iz Ženeve v Novi Delhi. Pred odhodom je izjavil med drugim: «Ženevska konferenca napreduje. Narodi miroljubnih držav na svetu upajo, da bo naše delo pripomoglo k vzpostavitvi miru v Indokini. Delegacija Kitajske ljudske reepublike se bo še dalje trudila v ta namen.»

V intervjuju, ki ga je v Ženevi dal dopisniku nekega indijskega časopisa, pa je Ču En Laj izjavil: «Upamo, da se bosta v prihodnjih treh tednih obe sporni strani v Indokini v dobri veri pogajali za sklenitev premirja, ki naj temelji na razumnih in lojalnih pogojih, sprejemljivih za vse prizadete.»

Izjavil je zatem, da bi morali vsi udeleženci na konferenci sodelovati v tem smislu, «namesto da bi delali obstrukcijo», ter je dodal: «Okrepiti moramo našo budnost proti spletkam določenih sil v notranjosti in izven konference, ki bi hotele internacionalizirati vojno v Indokini.»

Na koncu je odločno obsodil politiko vojaških blokov v Aziji in dejal, da bi se morale azijske države posvetovati in iskati skupne ukrepe za obrambo miru v Aziji in v svetu.

Popoldne je letalo, s katerim potuje Ču En Laj, pristalo v Kairu in je čez 45 minut nadaljevalo pot v smeri Indije. V Kairu je Ču En Laja pozdravil tamkajšnji indijski poslanik. Novinarjem je Ču En Laj izjavil, da podpira egiptovsko akcijo za osvoboditev področja Sueza izpod britanske okupacije.

V Ženevi je medtem bila prva seja vojaške komisije za Laos. Seja je bila tajna in o njej niso objavili nobenega poročila.

Ožja seja o Indokini, ki je bila določena za danes, pa je bila odložena na jutri.

Ne STO, Italijo hočejo, oni od „Dela"!

To je povedal predvčerajšnjim sam Togliattijev senator Scoccimarro

«Spremljam posebno z teh zadnjih mesecih z največjo natančnostjo in pozornostjo vse, kar se dogaja okrog reševanja tega našega nesrečnega tržaškega vprašanja. Lahko trdim, da nisem spregledal niti ene same časopisne vesti v vsem dnevnem in tedenskem tisku, ki je Tržačanom na razpolago, slovenskim in italijanskim. In, vidite, prišel sem do presenetljivega zaključka. Prav tisti politični leaderji, posebno pa kominformistični in med njimi v prvi vrsti tisti, ki pišejo v «Delu», hočejo nenadoma postati največji znanilci odpora tržaških Slovencev in tržaškega proletariata proti prihodu Italije. Po drugi strani pa bi hoteli ravno s tem svojim samozvanim kričanjem prikazati vse tiste, ki so bili vedno, saj so to z vsem svojim življenjem dokazali in po cela desetletja presedeli po italijanskih zaporih, so in tudi vedno bodo proti novi italijanski okupaciji, prav nje hočejo prikazati kot nekake aneksioniste, ki so in še vedno «prodajajo» Trst Italiji in jih označiti kot izdajalce svojega naroda».

Tako približno nam je ves ogorčen pripovedoval v teh dneh neki naš čitatelj in dodal:

«Resnica pa je ravno nasprotna temu videzu, ki ga hočejo dati sebi in drugim pred vso tržaško javnostjo. Prav kominformisti in z njimi tudi Agneletto so tisti, ki že dolgo nočejo ničesar slišati o Jugoslaviji, najmanj pa o socialistični Jugoslaviji. Prepričan sem, da bi storili vse, da Jugoslavija ne bi dobila niti pednja Tržaškega ozemlja. Tudi sem prepričan, da so pripravljeni izvesti vsako kolikor toliko možno akcijo, da bi Jugoslaviji odtrgali še vso Istro z Reko vred, če ne vsega, pa vsaj dobršen kos osvobojenega Slovenskega Primorja».

Da, naš čitatelj je povedal čisto resnico. Nanj smo se spomnili včeraj, ko smo prebirali v milanski «Unità» besede, ki jih je govoril v rimskem senatu glavni kominformistični govornik po Piccionijevem govoru o zunanji politiki Italije, še posebej pa o vladnem stališču pri sedanjih pogajanjih za rešitev tržaškega vprašanja na podlagi razdelitve.

Ta govornik je bil senator Scoccimarro. Predvsem v njegovem govoru zaman iščemo tiste zahteve, ki jih v Trstu prav mazači pri «Delu» tako nenehno ponavljajo: STO in STO in zopet STO. Saj se nismo zaradi tega prav nič začudili, ko pa je vendar Vidali v resoluciji, ki jo je predložil v petek skupno z Bartolijem v tržaškem občinskem svetu, zahtevo po STO gladko izpustil. Kaj pravi Scoccimarro?

On vidi v Piccionijevem pristanku na začasno razdelitev, ki bi morala biti takšna, da ne bo slabša od osmooktobrskega diktata, popoln faliment. Tako označuje tudi tiste skope Piccionijeve besede — ki so menda v vsem njegovem govoru edine pozitivne, če so iskrene — o postavljanju jugoslovansko-italijanskih odnosov na trdnejšo osnovo.

Iz teh besed kominformovskega prvaka pač ne sledi nič drugega kot to, da se Italija ne sme niti začasno odpovedati coni B, in še, da Italija nikoli ne bi smela normalizirati svojih odnosov z Jugoslavijo. Tako je stališče italijanskega kominformovskega vodstva do rešitve tržaškega vprašanja. In prav to stališče je tudi stališče Vidalijeve partije in njenih slovenskih podrepnikov, ki v «Delu» kričijo, da so edini borci proti prihodu Italije. Oni pri «Delu» torej ne samo, da skupaj s Scoccimarrom zahtevajo poleg cone A še cono B, temveč niti kolikor toliko normalnih odnosov z Jugoslavijo nočejo, čeprav vidimo, da so take odnose začeli z Jugoslavijo vzpostavljati celo kremeljski sateliti, kot Madžarska, Romunija in Bolgarija, ki so za iste pisune pravi ideal in Meka socialne pravičnosti in vzor socialistične politike.

*No, Scoccimarro je v imenu Togliattija in Vidalija in s tem tudi v imenu «Dela» povedal, kaj hoče glede Trsta: Njegove zahteve so tri: Prva je, da noče nobene razdelitve. Ker pa zahteve po STO ne postavlja, pomeni, da bi hotel najbrž najmanj izpolnitev tristranske deklaracije, t. j. vse Italiji. Vidite, tudi s tem se strinjajo tisti edini borci proti Italiji pri «Delu». Drugič, Scoccimarro zahteva vztrajanje na plebiscitu. Tudi za tak plebiscit, za katerega dobro vedo, da bi danes, kot danes, sankcioniral fašistične zločine in odnesel obe coni v Italijo, tudi za tak plebiscit so uredniki «Dela», t. j. tisti, ki se edini borijo proti Italiji. In tretjič hoče Scoccimarro takšno rešitev vprašanja, ki bi ustvarila možnost složnega in demokratičnega življenja med Italijani in Slovani, ki živijo na tem ozemlju. Kako lepo se glasijo te besede! Malo manjka, da ne bi verjeli v njihovo iskrenost, če se ne bi spomnili tistih prvih dveh točk in nato besed istega Scoccimarra, ki pravi eno samo sekundo zatem, da Italija s pristajanjem na začasno rešitev žrtvuje ne samo Trst temveč celo vso Julijsko krajino «potrebam imperialistične politike neke tuje sile». Pomislite, kakš

SPOMINSKI DNEVI

N adanašnji dan je bil leta 1944 kongres kulturnih delavcev Hrvatske v Topuskem.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DANES, petek 25. junija
Viljem, Grlica
Sonce vzide ob 4.16 in zatone ob 19.59. Dolžina dneva 15.43. Luna vzide ob 0.04 in zatone ob 14.27.
JUTRI, sobota 26. junija
Virgilij, Hrana

VSEM SLOVENCEM!

Kot poročamo v objavi na drugem mestu, bo v nedeljo prva od treh najavljenih prireditev ob 100-letnici svetoivanske slovenske šole. Prireditev, ki je v pripravi za to priložnost ustanovljenega Odbora za proslavo 100-letnice svetoivanske šole, bo na stadionu «Prvi maj» s primernim, zanimivim kulturnim programom in ljudsko zabavo.

Zaradi izrednega pomena te obletnice za naš narod, tudi Slovensko - hrvatska prosvetna zveza v Trstu smatra za svojo dolžnost nasloviti na tržaške Slovence in svoje člane naslednji poziv:

Borba za slovensko šolo v Trstu traja že dolga desetletja in naš narod tu ob sinjem Jadranu pazljivo sledi tej borbi za obstanek kot tudi rasti naše šole, ki je toliko pretrpela v polpretekli dobi naše narodne zgodovine. Naš narod je tesno povezan z življenjem šole, saj so iz naroda rastli tudi naši šolniki, ki so vzgajali naš naraščaj, ki ni klonil tudi ob hudih viharjih, ki so šli preko njega.

V nedeljo, 27. junija t. l. bodo bivši in sedanji učenci ene naših stoletnih šol proslavljali velik in pomemben praznik. Slovenska esnovna šola pri Sv. Ivanu bo praznovala lep jubilej, stoletnico svoje ustanovitve. Zbrali se bomo na proslavo in obujali spomine, lepe in temne, iz stoletne dobe šole, na kateri so vzgajali našo mladino učitelji kova Antona Germeka, moža, ki je istovetil pojem z likom slovenskega učitelja.

Vabimo tržaške Slovence, da se udeležijo tega redkega jubileja, vabimo prosvetne delavce, člane prosvetnih društev in vse slovensko čuteče prebivalstvo, da ne pojde brezbrižno mimo te proslave, ki pomeni krepak kamen mejnik slovenskega šolstva v Trstu.

Slovensko-hrvatska
prosvetna zveza v Trstu

Davčni seznami

Tržaško županstvo sporoča, da bodo od 26. do 30. junija vsak dan od 9. do 12. ure na odseku za davke in pristojbine (občinska palača, Ul. Rettori 2-III. na vpogled javnosti glavni in pomožni seznami davčnih obvezancev, ki plačujejo državne in občinske davke, in sicer za leto 1954 in prejšnja leta. Po omenjenem roku bodo izročili sezname občinski davkariji, ki bo davke izterjala. Proti vpisu v sezname je dopuščen priziv na conskega predsednika, in sicer šest mesecev po zadnjem dnevu objave seznamov.

S SINOČNJE REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA

400 MILIJONOV LIR ZA GRADNJO novega zelenjavnega trga na debelo

O razpisu občinskega natečaja za gradnjo - Odobritev posojila 210 milijonov od Mestne hranilnice - Skrbi prof. Paladina

Sinočnja redna seja tržaškega občinskega sveta se je začela, kot običajno, z vprašanji in interpelacijami. Svetovalec Gombač in svetovalka Weiss sta se zanimala za napeljavo vode na Kolonkovcu, za javno vodovodno pipo na Vrdeli in za podružnico podporne ustanove ECA pri Sv. Ani.

Svetovalec prof. Paladin (PSVG) je opozoril župana, da se že več tednov opaža, da prihajajo iz Jugoslavije v Trst begunci. Ugotovil je, da so ti begunci samo mladi ljudje moškega spola, mladeniči med 18. in 22. letom; dejal je, da je znano, da če bi Jugoslavija hotela zapreti svoje meje ne bi mogel nihče pobegniti. Iz vsega tega je napravil naslednji zaključek: Ali ne bi bilo možno, da se ti ljudje v danem trenutku spremenijo v Titovo peto kolono? Po tej ugotovitvi je pozval tisk naj se poglobi v to vprašanje. Nato je zaprosil župana naj ukrene vse potrebno, da bi se kaj takega ne pripetilo.

Župan Bartoli je prof. Paladina potolažil z zagotovitvijo, da bo «o zadevi opozoril rimsko vlado in po možnosti tudi ZVU». (4:1 za ZVU, op. ur.)

Nato je svetovalka Gruber-Bencova zahtevala posredovanje občinskega tehničnega urada pri zavodu za ljudske hiše, naj ne bi tlakovali sob ljudskih stanovanj s tako imenovanim marmorinom pač pa s parketi, kar je za zimske čase mnogo bolje. Zahtevala je tudi obnovo tlakovanja stanovanjskih prostorov v ljudskih stanovanjih pri Sv. Ani, kjer so ob gradnji stanovanja tlakovali z navadnim cementom. Podžupan Visintin je odgovoril, da bodo zahteve poslali zavodu za ljudske hiše. Svetovalec Benussi (PSVG) je protestiral proti izdajanju dovoljenj za loterije na mestnih trgih, pri katerih uporabljajo zvočnike za vabo ljudi. Zahteval je, da se takšne krožne loterije preprečijo v mestu, ker kalijo nočni mir. Župan je vzel na znanje zahtevo in obljubil, da bo odgovoril na prihodnji seji.

Po končanih vprašanjih in interpelacijah so odborniki predložili več sklepov občinskega odbora. Prof. Sciolis, ki odgovarja za šolstvo, je predložil sklep za zaposlitev določenega števila novih vzgojiteljic za otroške vrtce. Sklep je bil soglasno sprejet. Dr. Zacchi, odbornik za zdravstvo in higieno, je predložil sklep, s katerim bo občinska uprava uvedla potovalno zobozdravniško ambulanto, ki bo služila za zdravstvene preglede v okoliških šolah. Pojasnil je, da so od komisariata za javno zdravstvo dobili 2 milijona lir. Ostale stroške pa bo morala plačati občina. Dejal je tudi, da bodo okoliške šole s tem pridobile važno in potrebno zdravstveno pomoč za otroke, ki je do sedaj niso imeli zaradi pomanjkanja ustrezajočih prostorov in zato, ker je nemogoče tudi v najmanjši šoli postaviti samostojno zobozdravniško ambulanto. Sklep je bil soglasno sprejet.

Odbornik za finance odv. Forti je postavil na glasovanje nekaj sklepov formalnega značaja o potrditvi, na osnovi zakonskih predpisov, tabel predmetov, ki so podvrženi trošarini. Sklepi so bili sprejeti. Dalje je predložil sklep o posojilu 210 milijonov lir za gradnjo novega trga za sadje in zelenjavo na debelo. Posojilo bo občina dobila od Mestne hranilnice (Cassa di Risparmio). Tudi ta sklep je bil soglasno sprejet. Nato je podžupan Visintin, ki odgovarja tudi za javna dela, sporočil, da bo občina razpisala natečaj za gradnjo novega trga za sadje in zelenjavo na debelo.

Sporočil je, da ima občinska uprava na razpolago 400 milijonov lir za to graditev. Razvila se je živahna razprava o načinu natečaja, ki se je končala z ugotovitvijo, da je občinska uprava dejansko natečaj že razpisala in da nima več pomena razpravljati o tem. Podjetja, ki se bodo natečaja udeležila, bodo morala računati s tem, da dela ne smejo stati več kot 400 milijonov lir. Novi trg bo zgrajen pri železniški postaji Campo Marzio.

SPONTAN IN USPEŠEN RAZMAH HUMANE AKCIJE

Poziv nabrežinske občine za pomoč poplavljencem

Doslej zbrana vsota znaša 909.200 lir

Akcija za pomoč poplavljencem v Sloveniji je v polnem teku. K dosedanjim pozivom okoliških občin se je včeraj pridružila tudi devinsko-nabrežinska občina s pozivom občinskega odbora, ki se glasi:

Vremenska katastrofa, ki je zadela naše brate na Štajerskem, nam nalaga dolžnost, da tudi mi po svojih močeh priskočimo na pomoč nesrečnim bratom.

Vsled tega, poziva občinski upravni odbor vse svoje prebivalstvo, da po svojih močeh prispeva k nabiralni akciji na se občine.

Prispevki v denarju se sprejemajo v Nabrežini na sedežu občine (užitninski urad) vsak dan razen ob nedeljah od 9. do 12. ure ter ob nedeljah ob istih urah v občinski knjižnici.

V ostalih vaseh naše občine so pooblaščeni sprejemati prispevke čč. gg. župniki ter občinski svetovalci.

Občinski upravni odbor Devin-Nabrežina

Kot je razvidno iz objavljenih imen, se akcija spontano in uspešno odvija tudi po vaseh. Iz Križa so sporočili, da sprejemata prispevke tov. Marija Sonce in Mirko Košuta.

Včeraj smo skupno prejeli **29.800 lir prispevkov, tako da se je doslej zbrana vsota močno približala milijonu in znaša točno 909.200 lir.**

Objavljamo seznam darovalcev:

Guštin Alojz 1000 lir, Daneu Milan 500, Suban Tullio 500, Pegan Alojz 500 Biasini Ugo 500, Collarini Ezio 500, Marin Fulvio 100, Radicchio Mario 100, Gargotich Gioacchino 100, Gherbaz Luciano 100, Jankovič Livij 200, Ferluga Mario 500, Semolich Giovanni 200, Panelli Gastone 200, Marzi Alberto 500, Keber Oskar 300, Giorgini Carlo 500, Kobal Stelio 100, Purini Massimo 500, Buda Aldo 300, Kumar Attilio 100 Cantoni Ignazio 200, Sturman Silvio 300, Furlan Carlo 200, Perhinek Franc 300, Suban Emilio 100, Mainardi Mario 200, Kopun Rihard 1000, Baretto Friderik 1000, Ferluga Franc 500, Pettaros Renato 300, Principalli Silvio 300, Hrovatin Massimo 500, Merlak Dean 100, Vitez Srečko 1000, Husu Milan 500, Kosmina Augusto 500, Marušič Ida 1000, Rebec Alberta 500, de Manzano Eugenia 500 rija Debellis 1000, Josip Ukmar nja 150, Vecchiet Giulia 150, Riosa Maria 500, Sedmak Frančka 500, Gnesutta Angela 500, Olivo Giuseppe 100, Rovatti Antonio 200, Micheli Sergio 100, Cok Marij 100, Cecchetti Stelio 100, Gržančič Viktor 100, Cerne Franc 200, Uršič Vladimir 300, Muhič Aurelio 200, Stoka Srečko 1000, Canciani Mario 200, Peschier Mario 200 Sušmelj Venceslav 200, Vidonis Danilo 200, Veni Carlo 300, Zalaščak Alma 1000, Pertot S. 100, Fran Berginc 1000, Just Lavrenčič 200, Ludvik Rebec 500, Justi Furlan 500, Cvetka Rebec 100, Marija Kokal 1000, Marija Suc 500, Pepca Krasna 100, Ivanka Trebec 500 Fani Gombač 500, Marija Debellis 1000, Josip Ukmar 200.

SLOVENCI!

V okviru proslav za

100-letnico svetoivanske šole

bo prva prireditev dne 27. t. m. ob 16. uri NA STADIONU «PRVI MAJ» *s kulturnim spo-*redom, ki bo obsegal:

a) petje, ki ga izvaja svetoivanski pevski zbor;

b) recitacije;

c) igro «Naša šola», ki jo je spisal in režira Adrijan Rustja.

Sodelovala bo barkovljanska godba na pihala. Po sporedu prosta zabava.

Vabljeni vsi!

Odbor za proslavo
100-letnice svetoivanske šole

Osvobodilna fronta

Sestanek predsednikov in tajnikov okrajnih oziroma občinskih odborov Osvobodilne fronte bo v soboto 26. t. m. ob 16. uri na sedežu Osvobodilne fronte v Ul. Ruggero Manna 29.

Točno in gotovo udeležbo priporoča

TAJNIŠTVO

Razna obvestila

Občni zbor motokluba «Mladost» Nabrežina. V nedeljo 27. t. m. ob 9. uri zjutraj bo na sedežu motokluba v Nabrežini tretji redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika; 2. Poročilo blagajnika; 3. Izvolitev novega odbora; 4. Program izletov in razno. Priporočamo točnost in polnoštevilno udeležbo.

Tajništvo

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». V nedeljo 27. t. m. v prostorih kluba, Ul. Roma 15, II. sestanek od 9. do 12. ure.

GNG
ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

JUTRI 26. junija 1954 ob 21. uri v kino dvorani v SKEDNJU komedija Mary Chase

„HARVEY"

Prodaja vstopnic vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure pri blagajni v Škednju.

Ljudska prosveta

GLASBENA MATICA V TRSTU

Novoizvoljeni odbor bo imel svojo prvo sejo danes 25. t. m. ob 20.30 v Ul. R. Manna 29.

Vabljeni so tudi člani nadzornega odbora.

Izleti

Slovensko planinsko društvo Trst priredi 4. julija izlet v Trnovski gozd, na Čaven, Kucelj in Zeleni rob. Vpisovanje vsak dan v Ul. Machiavelli 13.

11. julija izlet na Bled.
Odhod za izlet na Učko in Opatijo bo v nedeljo 27. t. m. ob 5. uri zjutraj iz začetka Ul. F. Severo.

Letovanje SPDT. Tudi letos bo priredilo SPDT letovanje v tedenskih izmenah na Bledu. Prva izmena potuje 11. julija. Informacije in vpisovanje v Ul. Machiavelli 13, II. vsak dan od 18. do 19. ure.

PREDEN GRESTE NA DOPUST,
se naročite na
«PRIMORSKI DNEVNIK»
Pošljemo vam ga v katerikoli kraj. 15-dnevna naročnina samo L. 180.— Telefonirajte na št. 37-338

STARSI!
Ob koncu šolskega leta nagradite vaše otroke z lepo slovensko knjigo, ki vam jih nudi
«DRŽAVNA ZALOZBA SLOVENIJE»
na velesejmu z izrednim popustom.

Dijaška Matica obvešča dijake, ki imajo popravne izpite, da se lahko obrnejo na tajništvo Dijaške Matice v Ul. Roma 15, II., za privatne instrukcije. Opozarjamo, da se izpiti pričenjajo že 6. septembra t. l.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

TELEFONSKE ŠTEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI

Rdeči križ	366-60
Gasilci	2-22
Policija	2-23

NOCNA SLUŽBA LEKARN: Biasoletto, Ul. Roma 16; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8; Rossetti, Ul. Schlapparelli 58; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

KINO

Rossetti, 16.30: «Streljajte brez usmiljenja», A. Smith, S. Drady
Excelsior. Zaprto zaradi obnove.
Fenice, 15.30: «Varietejska predstava», F. Astaire, C. Charisse.
Nazionale, 16.30: «Umišljenje za tistega, ki pade», M. Serato, N. Gray.
Filodrammatico, 16.30: «Pony ekspres», C. Nestor, R. Fleming
Arcobaleno, 16.00: «Samo zate sem živel», J. Wyman, S. Mayden.
Auditorium, 16.30: «V podzemlju Sangaja», H. Berdriere, P. Bernard.
Astra Rojan, 16.30: «Poslednji vlak iz Bombaya», J. Hale, C. Lasson
Cristallo, (Trg Perugino) 16.00: «Puccini», M. Toren.
Grattacielo, 16.30: «Nepremagljivi Mr. John», D. Reed C. Coburn
Alabarda, 16.00: «Mizar», D. Addams, F. Silva
Ariston, 16.00: «Bela gospa», J. Allison.
Armonia, 16.30: «Lepotice - tekmice», G. Crain.
Aurora, 16.00: «Veliki variete», L. Padovani.
Garibaldi, 15.00: «Onečaščena», M. Vitale.
Ideale, 16.30: «Damaščanka», R. Hudson.
Impero, 16.00: «Kino nekdaj» W. Chiari.
Italia, 16.30: «Onkraj Sahare» in «Roparji velikih močvirij».
Viale, 16.00: «Legenda o Robin Hoodu», E. Flynn.
Kino ob morju, 16.30: «Dobimo se v pasaži», N. Pizzi.
Massimo, 16.00: «Na smrt prestrašeni», D. Martin.
Moderno, 16.00: «Železni mož», J. Chandler.
Savona, 16.00: «Sanjana zaročenka», D. Kerr.
Vittorio Veneto, 16.45: «Skotski princ», E. Flynn.
Azzurro, 16.00: «Ivanhoe», R. Taylor.
Belvedere, 16.00: «Plavolaske», D. Morgan.
Marconi, 16.30: «Ninfa antipodov» E. Williams.
Novo cine, 16.00: «Kraljica Kristina», G. Garbo.
Odeon, 16.00: «V prepadih Rdečega morja», sledi Walt Disneyev film: «Krilati ribiči».
Radio, 16.00: «Saharska legija», A. Ladd.
Venezia, 16.00: «Opij», D. Powell.

POLETNI KINO:
Ariston, 21.00: «Bela gospa», J. Allison.
Rojan, 20.45: «Operacija Ciceron», J. Mason.
Paradiso, 20.15: «Roman mojega življenja», L. Tajoli.
Ponziana, 20.30: «Ni prostora za zaročenca», T. Curtis.
Arena dei fiori, 20.30: «Jetnik preteklosti», R. Colman.
Garibaldi, 20.30: «Onečaščena», M. Vitale.
Secolo, 20.30: «Zarota v S. Franciscu».

RADIO

PETEK, 25 junija 1954

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

Poročila v slov. ob 5.40, 7.45, 13.30, 19.00 in 23.30.
7.00 Jutranji koledar; 7.30 Zenski kotiček; 14.00 Glasba po željah; 14.45 Kulturni razgledi; 15.00 Poje tenorist Janez Lipuščck in fantje na vasi; 17.00 Veselo naokrog; 17.30 S pesmijo po Dalmaciji; 18.00 Poročila v hrvaščini; 18.15 Boris Papandopulo: Ustanci - simfonični orkester radia Zagreb; 18.24 Vesele in okrogle; 19.20 Sport; 23.00 Zadnja poročila v italijanščini; 23.10 Glasba za lahko noč.

TRST II.
306,1 m ali 980 kc-sek

11.30 Zabavna glasba; 12.10 Za vsakega nekaj; 13.00 Glasba po željah; 14.15 Kulturni obzornik 14.25 Skladbe za flavto; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Vieniavski: Koncert za violino št. 2; 18.21 Sibelius: Finska, simfonična pesnitev; 18.40 Slovenski samospevi; 19.00 Okno v svet; 19.15 Pegtra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Marijan Lipovšek: Orglar; 20.30 Zabavna glasba; 21.00 Tržaški kulturni razgledi; 21.20 Koncert moškega kvinteta «Trst»; 22.00 Književnost in umetnost.

TRST A.
11.00 Za vsakogar nekaj; 11.45 Komorna glasba; 18.20 Iz Wagnerjev del; 21.05 Simfonični koncert, dirigent Bruno Walter.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.00, 6.00, 8.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.
12.00 Mladinski zbori pojo; 12.30 Opoldanski koncert; 13.30 Melodije za razvedrilo; 14.40 Skladbe za razne instrumente; 15.30 Želeli ste, poslušajte!; 16.00 Utrinki iz literature - Usbert Sitwell: Stroj se je izrabil, Antonin Dvorak: Slovanski plesi; 17.10 V plesnem ritmu; 18.00 Iz bojev naših narodov; 18.30 Poje dekliški zbor X. gimnazije v Ljubljani; 18.50 Družinski pogovori; 20.00 Skladbe jugoslovanskih skladateljev; 20.30 Tedenski zunanje - politični pregled; 20.40 Arije iz znanih oper.

Mali oglasi

MLADA DEKLICA išče službo prodajalke v trgovini. Naslov na upravi lista.

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14 tel. 27512 - 35939
Prokurator RAVNIK

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI

3. in 4. julija 1954 izlet v LJUBLJANO

4. julija 1954 izlet v POSTOJNO ŠKOCIJAN LOKEV
Vpisovanje do 24. t. m.

10. in 11. julija 1954 izlet v NOVO GORICO PREVAL ILIRSKO BISTRICO BUZET POREC

12. julija 1954 izlet v OPATIJO KOMEN KOSTANJEVICO in na REKO
Vpisovanje do 1. julija

17. in 18. julija 1954 izlet na BLED
Vpisovanje do 8. julija.

27., 28. in 29. julija 1954 izlet v SLATINO-RADENCI
Vpisovanje do 16. julija pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

Naznanjamo žalostno vest, da nas je včeraj za vedno zapustila

Marija Gustinčič

Pogreb drage pokojnice bo v soboto 26. t. m. ob 10. uri iz kapele glavne bolnice.

Trst, 25. VI. 1954.

Žalujoči mož **Jakob**, sin **Luciano** in ostali sorodniki.

STALNI SPORI V USTANOVI SELAD

RAZGOVOR PREDSTAVNIKOV DELAVCEV z načelnikom oddelka za javna dela

Število delavcev SELAD se ne sme znižati, ker se brezposelnost stalno širi - Neupravičeno odtegovanje pokojnin in neurejeno vprašanje prispevkov za brezposelnost

V podporni ustanovi SELAD nastajajo po raznih delovnih mestih često spori, tako da imajo sindikalne organizacije, sindikalni odbori in tudi urad za delo s temi spori mnogo opravka in je SELAD stalno v ospredju. Tako so imeli tudi včeraj predstavniki sindikata gradbenih delavcev in tovarniškega odbora ES sestanek z načelnikom oddelka za javna dela dr. Caffarellijem ter so obravnavali razna vprašanja, ki nastajajo pri SELAD.

Z dr. Caffarellijem so razpravljali o številu delavcev SELAD v zvezi s splošnim položajem glede brezposelnosti, o izplačilu dopolnila za vse praznike med tednom, o prispevkih, ki jih dolguje SELAD Zavodu za socialno zavarovanje za uživanje podpore za brezposelnost, o položaju v prodajalni podjetja ter končno o odtegljajih pokojnine upokojenim delavcem, zaposlenim pri SELAD tudi za one dni, ko je slabo vreme in ko ne delajo ter dobivajo samo delno dopolnilo plače (niti tretjino).

Glede števila delavcev SELAD so delavski predstavniki zahtevali, da se to število ne sme pod nobenim pogojem zmanjšati, ker brezposelnost narašča. Prav tako se ne smejo zmanjšati krediti, ki so že bili določeni v proračunih za pomoč SELAD. Načelnik oddelka za javna dela je zagotovil, da bodo v skladu z možnostmi število delavcev SELAD še povečali ter da bodo pohiteli z deli, ki so bila že prej določena. Glede izplačila dopolnila za praznike med tednom se je dr. Caffarelli skliceval na negativen odgovor prejšnjega načelnika inž. De Petrisa, čemur so predstavniki delavcev ugovarjali. Po kratkem obravnavanju vprašanja prodajalne SELAD so obširno razpravljali o zapletenem vprašanju odtegljajev pokojnine za tiste dni, ko delavci SELAD zaradi slabega vremena ne delajo. Predstavniki delavcev so opozorili dr. Caffarellija na mnogo slabši gmotni položaj tistih upokojencev, ki delajo pri SELAD v primeri z upokojenci, ki delajo pri drugih ustanovah. V tem primeru namreč ne gre za celotno dnevno mezdo, marveč le za dopolnilo, od katerega se pač ne sme odtrgavati še pokojnina.

Predstavniki delavcev SELAD so končno poudarili, da vsi ti nesporazumi in spori izvirajo iz ukaza št. 197, ki je odvzel tem delavcem kolektivno pogodbo za gradbeno stroko, katera je prej veljala za delavce v ekonomiji.

ventilator

Santinovo romanje

Rimska agencija ANSA javlja, da je predsednik vlade Scelba sprejel tržaškega škofa Santina. Samo to in nobenega pojasnila zakaj in čemu, kot da bi šlo za veliko skrivnost. A v resnici je vse dokaj jasno, spomniti se je treba le, da je Santin najbolj vnet iredentist, kar jih je v Trstu, a o njegovem šovinizmu niti ne govorimo. In kot takega pa še kot koprskega škofa povrhu, ga je prav gotovo gnala v Rim njegova dušnopastirska dolžnost, da spričo razvoja tržaškega vprašanja zastavi svoj «ugled» za rešitev bratov v coni B pred večnim pogubljenjem v Jugoslaviji. Kot Vidali, Morelli et comp...

Lahko pa je tudi, da se je njegova eminenca spomnil kako je za Mussolinijevih časov prišel na Reki do škofa, pa se mu je zdaj zahotelo postati kardinal? Končno je treba dokazati le, da si iredentist in pol in to Santinu vsekakor ne bo težko...

PROCES O ZLOČINU V UL. MANZONI

Državni tožilec zahteva za Bozzolo 24 let zapora

Za obtoženega Sulligoia zahteval tožilec 5 mesecev zapora - Na vrsti so odvetniki obrambe

Po izredno dolgem govoru, ki je trajal v torek popoldne, v sredo ves dan in včeraj zjutraj, je tožilec dr. Visalli zaključil svoj govor ter zahteval, da sodišče spozna Bozzola za krivega navadnega umora ter ga obsodi, potem ko se izključijo vse obtežilne okolnosti kot premišljeni uboj in drugo, na 24 let ječe. Tožilec je nadalje zahteval za drugo obtožbo 9 mesecev zapora in 9.000 lir globe za Bozzola ter 5 mesecev zapora in 5.000 lir globe za Enrica Sulligoia.

Tožilcu je sledil odv. Morgera, ki je spregovoril v prid obtoženega Sulligoia. Zagovornik je zahteval najnižjo možno kazen, katere ne bi smeli niti vpisati v kazenski list.

Popoldne pa je povzel besedo odv. Kezich, ki skupno v odv. Bertonom brani Bozzola, Malo pred 19. uro je odvetnik prekinil govor, ki ga bo nadaljeval danes zjutraj ob 9. uri. Verjetno bo odvetnik govoril ves dan.

Neroden padec

Pri padcu v bližini stanovanja se je 57-letna Marija Čepar por. Grum z Vrdelce Školjeta včeraj zlomila levo nogo zakar se je morala zateči v bolnišnico, kjer so jo pridržali s prognozo okrevanja v 30 ali 40 dneh na ortopedskem oddelku.

OBISKI TUJIH PREDSTAVNIKOV IN GOSPODARSKA AKTIVNOST

PREDSTAVNIKI ZAGREBŠKEGA VELESEJMA OBIŠČEJO DANES TRŽAŠKI VELESEJEM

Današnji dan posvečen lesu - So tudi letos «pozabili» na Jugoslovane, kljub temu, da so med glavnimi izvozniki lesa v Trst?

Včeraj je obiskal tržaški velesejem trgovski ataše poslaništva ZDA v Rimu, Kenedy, ki se je dalj časa zadržal pri ogledu paviljonov. Napovedanih pa je več obiskov raznih osebnosti. Tako pričakujejo danes prihod predstavnika avstrijskega ministrstva za trgovino dr. Steyskala, ki je šef oddelka za velesejme omenjenega ministrstva in ki se bo zadržal v Trstu 4 do 5 dni. Prav tako bo danes prispela v Trst večja skupina predstavnikov zagrebškega velesejma in med njimi bo po vsej verjetnosti tudi direktor velesejma dr. Znidaršič. Prišel bo tudi Davide Tonollo, predsednik združenja italijanskih špediterjev.

Včeraj se je sestal v okviru velesejma posvetovalni komite delegacije ustanove za obrtništvo in malo industrijo. Na sestanku, katerega je vodil predsednik trgovske zbornice Cosulich, so razpravljali o ustanovitvi sedmih novih tečajev za obrtnike odnosno strokovne delavce. Odobrili so sodelovanje tržaških obrtnikov na velesejmu v Beljaku, ki bo 10. julija in razpravljali o ustanovitvi stalne izložbe tržaških obrtnikov ter malih industrijcev, ki bi lahko bila v sedanjem paviljonu tržaškega velesejma.

Današnji dan je posvečen lesu. Združenje trgovcev z lesom bo zato danes dopoldne priredilo poseben sestanek, na katerem bodo prisotni člani združenja, predstavniki izvršnega sveta združenja iz Midana in predstavniki Holzwirtschaft z Dunaja. Ni nam znano, če so povabili tudi jugoslovanske predstavnike in po izmikajočih odgovorih ter po lanskoletni praksi kaže, da so tudi letos na to «pozabili», kljub temu, da je Jugoslavija eden izmed najvažnejših izvoznikov lesa v Trst.

Sestanek o lesu bo dopoldne v prostorih združenja trgovcev v Ul. S. Nicolo 7. Popoldne si bodo predstavniki ogledali velesejem, kjer bo ob 18.30 priredila uprava malo zakusko. Zvečer ob 21 pa bo združenje priredilo večerjo.

Za včerajšnje dobitke na velesejmu in sicer za radioaparat, kristalni servis in zaboj likerjev «Stock» so bile izžrebane naslednje vstopnice: št. 04359, bela, serija A-4, blagajne C; št. 01602, bela, serija A-4, blagajna B; št. 01606, bela, serija A-4, blagajna B.

Važno sporočilo vojnim oškodovancem

Finančna intendanca javlja v zvezi z vojno odškodnino, da oškodovance lahko zastopajo pri zadevnih poslih bodisi privatniki ali pa združenja in ustanove, ki so in tudi ki niso pravno priznane; to pa s pogojem, da jim da oškodovanec določeno pooblastilo.

Z navadnim pooblastilom lahko predstavnik opravlja splošne posle, ki se tičejo prošenj in podobnega v prvi fazi. Da postane zastopstvo popolno, to je da zastopnik lahko opravlja vsakršen posel, vštevši sprejetje izplačila vojne škode, je potrebno notarsko pooblastilo.

Ustanove in združenja, ki so pravno priznana in ki se ukvarjajo s skrbstvom, lahko opravljajo tehnično — upravne posle v prid oškodovancem, pri čemer pa je potrebno vseeno pooblastilo, kot je zgoraj omenjeno, in sicer, kar se tice reševanja posameznih vprašanj.

Nenadna nevihta nad mestom in okolico

Včeraj zjutraj okrog 6.30 se je razbesnela nad Trstom in okolico huda nevihta z nalivi, točo in močnim grmenjem. Mestne ulice so bile naenkrat preplavljene, ker požiralniki niso mogli vsrkati toliko vode. Vendar večje škode v mestu ni bilo, izvzemši na PonČani, kjer je počila neka vodna cev. Toča je bila močna predvsem v predmestjih proti Škednju, medtem ko po prvih informacijah v okolici in še posebno na vinogradih ni prizadejala pomembne škode.

Tržaški meteorološki zavod pravi, da so take nevihte za junij in julij normalen pojav in predvideva, da bodo v juliju vsaj še 4.

S steklenico po glavi

Na opazovalnem oddelku so včeraj proti večeru sprejeli s prognozo okrevanja v 8 dneh, 42-letnega Fabia Lukariča iz Ul. Gambini, ki je izjavil, da ga je nekdo v gostilni «Maramau» udaril s steklenico po glavi. Ker so mu zdravniki ugotovili rano na čelu in prstu roke, so ga pridržali, vendar menijo, da ne bo nič hudega.

Zaradi prebitja lobanje po 6 urah umrl v bolnišnici

Že v resnem stanju so včeraj ponoči sprejeli na I. kirurškem oddelku 51-letnega uradnika Bruna Brundullo iz Ul. D'Isella 24, kateremu so ugotovili prebitje lobanje.

Osebje Rdečega križa, ki je uradnika pripeljalo v bolnišnico, je zdravnikom pojasnilo, da so moža našli že v takem stanju na stopnišču hiše, v kateri stanuje in da je po vsej verjetnosti nerodno padel in z glavo udaril ob stopnice.

Brundulla je 6 ur po sprejemu v bolnišnici, to je ob 7.30, podlegel poškodbam.

Na ortopedskem oddelku so zgodaj popoldne sprejeli 82-letno Antonijo Paoletič vd. Vrabec iz Ul. delle Lodole, ki je nerodno padla v stanovanju, pri čemer si je zlomila kolčni sklep leve noge.

Njeno stanje je resno in zdravniki so si pridržali prognozo.

Nezgoda pri telovadbi

Med skokom preko koze v rikreatorju pri Sv. Vidu je 14-letni dijak Livio Toscan iz Drevoreda Campi Elisi včeraj nerodno padel in si verjetno zlomil zapestje leve roke. Ponesrečenj dijak se je sam predstavil v bolnišnici in tu so mu samo nudili vso pomoč in ga nato s priporočilom 10 ali morda tudi 25-dnevnega počitka poslali domov.

S prognozo okrevanja v 30 dneh so sprejeli na ortopedskem oddelku 61-letni Giorgino Fecondo vd. Padovan iz Ul. Rossetti, kateri so ugotovili zlom zapestja desne roke in precejšnjo podplutbo nad desnim očesom.

Ženska, ki je sama prišla po pomoč, je izjavila, da je v Ul. Crispi nerodno spodrsnila in padla na tla.

RAZKRINKANJE DVEH SPRETNIH GOLJUFOV

Kupovala sta na up plačala pa nikoli

Ogoljufala sta vrsto tržaških trgovcev. Obtožena tudi uporabljanja raznih naslovov

9. t. m. je 64-letni trgovec Pilade Queirolo iz Vicolo del Castagneto prijavil policiji, da sta ga 32-letni Guido De Min iz Benetk in 40-letni Antonio Marchesi brez stalnega bivališča ogoljufala s tem, da sta kupila dva pisalna stroja in ju nista plačala. Izgovarjala sta se, da rabita stroja za ustnovitev oglasne pisarne na račun nekega italijanskega industrijca. Enega od kupljenih strojev sta moža zastavila v zastavljalnici. Agenti so istega dne takoj aretirali De Mina. Preiskavo so prevzeli agenti letečega oddelka, ki so najprej napravili preiskavo v pisarni obeh goljufov, kjer so našli celo vrsto neplačanih faktur. Na vratih pisarne je blestela tablica z napisom «Studio di consulenza sociale rag. De Min», kar je bilo seveda ilegalno.

Na podlagi faktur je policija zaslišala razne trgovce in tako je prišlo na dan, da sta moža, ki sta se večkrat izdajala za «ragioniere» in «ingeniere» ogoljufala trgovca Giuseppa Rocca za luči za pisalno mizo, Danteja Trevisana, za ročne ure (tokrat se je De Min predstavil kot zdravnik neurološkega oddelka), Emilia Metellija istotako za ure, Renata Madalosso za ležalni stol, Francesca Mazzucchina za papir, Francesca Murro za pisalni stroj, Angela Bona kot predstavnika podjetja «Zerjal» za pisarniško opremo in razne druge trgovce.

Agenti so se hoteli prepričati če je bil De Min resnično zaposlen v bolnišnici in so iskali informacij pri ravnateljstvu. Tu so izvedeli, da se je mož predstavil kot študent univerze v Firencah in je kot tak zaprosil, da bi lahko prisostvoval pregledom. To mu je bilo dovoljeno in mož je sledil v belem oblačilu raznim zdravnikom. Vrhutega mu je odv. Presca, ki mu je dal dovoljenje, bil tudi za poroka pri posojilu 120.000, katerega je De Min zaprosil pri «Cassa di Risparmio».

De Mina so takoj zaslišali in mož je vse priznal ter obenem pojasnil, da ogoljufanim trgovcem ne more povrniti škode. K sreči so agenti zaplenili večino ogoljufanega blaga in ga vrnili lastnikom. De Min je nadalje pojasnil, da ni nikak študent, temveč da je dokončal samo osnovno šolo.

Po končani preiskavi so tako De Mina kakor tudi Marchesija, ki je pravočasno izginil brez sledu, prijavili sodnim oblastem pod celo vrsto obtožb, ki gredo od goljufije do uzurpacije naslovov.

ZARADI NASPROTOVANJA RIMSKIH FUNKCIONARJEV?

TUDI JUNIJSKI BILTEN ZVU brez proračunov „javnih ustanov"

Zanimivi podatki statistične ankete o delovni sili v vseh šestih občinah področja

Izšla je zadnja — junijska — številka statističnega biltena ZVU, v kateri pa so objavljeni podatki za marec odnosno april. V teh podatkih zato ni mnogo novega in to še zlasti, ker sta tokrat prazni rubriki «vzgoja» in «proračuni javnih ustanov».

Pod rubriko «vzgoja» objavlja namreč ZVU število učencev vseh šol, razredov, učiteljev in vse ostale podatke, ki se nanašajo na šolstvo. Ker se bilten nanaša na sredino šolskega leta, ko se ne beleži več

Razstave in prireditve na naših šolah

Objavljamo zaostala poročila o razstavah in zaključnih prireditvah na naših osnovnih šolah:

NA KATINARI

Tudi letošnje šolsko leto na tej šoli se je zaključilo s šolsko razstavo. Učenci in učenke so razstavili razne izdelke, ki so jih izdelali med šolskim letom v okviru učnega načrta in pod skrbnim vodstvom požrtvovalnih učiteljic.

Izdelki so bili razstavljeni v dveh prostorih tamkajšnje osnovne šole. Nič simetričnega, toda v najprijetnejšem okusu.

Risbe, deška in dekliška ročna dela ter pismeni izdelki so bili delni obračun resnega in uspešnega delovanja šole. Priznati moramo, da so bili vsi izdelki, tudi tisti, ki so izšli izpod najmlajših prstkov, vredni pohvale; zbirka najrazličnejših modeliranih predmetov iz barvane gline, v glavnem posnetih iz raznih učnih slik, ki so jih obravnavali med šolskim letom; bogate in lepe vezenine v prtih, blazinah in rjuhah v raznih ubodih, v lepi harmonizaciji barv sukanca ter največ v narodnih motivih so mogle v gledalcu vzbuditi lepo oceno. Izrazit odsev ličnosti, točnosti in okusa je bil v vseh razstavljenih predmetih, posebno pa v ornamentih na lesenih izdelkih.

Brez izjeme, nega čuta, čistoče in ličnosti je bila razvidna iz vseh razstavljenih predmetov.

Na željo staršev in ljubiteljev šole je bila razstava odprta preko navedenih dni. Razstavo so obiskale šolske oblasti ter občinstvo iz domačih in bližnjih vasi.

Posebno priznanje učiteljstvu in šoli za bogat uspeh.

PRI SV. IVANU

Od 13. do 16. junija so učenci in učenke razstavljali razne izdelke.

Začnimo pri otroškem vrtcu. Petelinčki, vaze, lončki iz navitega barvanega papirja ter izrezane cvetice, škatle v barvanih ornamentih so vzbujale pozornost gledalca.

Stopnji primerno so razstavljali tudi učenci in učenke osnovne šole. Na šolskih mizicah so bile prijemačke, vajenice, torbice, prtiči, nogavice, prti, rjuhe in blazine, kjer so se gojenke vadile kvačkati, plesti in vesti v raznih ubodih kar pristoja k znanju skrbne bodoče gospodinje. Tudi deška ročna dela, podstavki, stenski okraski, koledarji, so se odlikovali v čistih in nežnih, medseboj se ujemajočih barvah narodnega motiva. Razstavljeni so bili tudi pismeni izdelki in risbe. V marsikaterem izdelku je bila vidna izraztost duše in roke malega umetnika.

Ročna dela so praktična in najbrž prav zato so jih učenci dovršili z vso točnostjo.

Tudi starši so pokazali ljubezen in razumevanje do šole, in otrokom poskrbeli potrebščine, ki jih pouk na šoli zahteva. Veseli in ponosni so lahko starši nad tako lepim uspehom pa tudi delavno in požrtvovalno učiteljstvo, ki tako skrbi za vsestransko vzgojo otrok.

Številen obisk staršev in drugih na razstavi je pa lep dokaz hvaležnosti, zanimanja in ljubezni do slovenske šole.

V MEDJI VASI

Kot skoraj v vsaki vasi, tako je tudi pri nas šolska mladina zaključila letošnje šolsko leto s kulturno prireditvijo.

V četrtek 17. t. m. so starši učencev in ljubitelji naših malih do zadnjega kotička napolnili učilnico.

Prijetno in domače je vsakomur ob takih prireditvah, kjer nastopajo naši najmlajši in se tako lepo izražajo v svojem materinem jeziku.

Tako domačnost smo občutili tudi v četrtek v naši vasi.

Kdo ni užival, ko so šolarji nastopali z raznimi recitacijami, petjem in prizorčki?

Prav posebno pa se je vsakdo nasmejal ko sta prišli na vrsto dvodejanka «Skratje» in ljubek prizor «Izgubljena stava», ki so ju mali igralci prav dobro izpeljali.

Dobre so se posebno izkazali krojač, kralj, čevljar in Miha.

Svojo zaključno prireditev je tukajšnja šolska mladina zaključila s korakanjem z odra ob petju «Prav esel iz šole grem», nakar je občinstvo s ploskanjem nagradilo navdušeno nastopajoče malčke.

Ponosni na svoje pridne otroke so starši in ostali v veselem razpoloženju zapuščali šolo.

Hvaležni smo našemu požrtvovalnemu učitelju, ki je v letošnjem šolskem letu z učenci že drugič nastopil.

Tudi za božič smo namreč imeli priliko videti naše male na odru, ko so igrali «Petrčkove poslednje sanje».

Ravno tako izvenšolsko učiteljevo delo je vredno pohvale, saj ni minil še mesec odkar je tu nastopila vaška mladina z žaloigro «Razvalina življenja», ki je tudi nepričakovano dobro uspela in ki jo je skrbno pripravil in vodil tukajšnji učitelj.

Tako je Medja vas, o kateri se je do sedaj le malo slišalo, v zadnjem času lepo napredovala in se kulturno dvignila.

O preostalih prireditvah in razstavah pa še jutri.

V Združenih državah so izdelali edinstveno miniaturno podmornico, kot jo prikazuje gornja slika. Vozač je popolnoma zaprt v ogrodje iz valjanega stekla. Podmornica je prosto plavajoče telo, zato mora biti vozač opremljen s posebno masko za obraz in «acqualungom», to je 2 tankoma stisnjenega zraka, ki ju ima pritrjena s pasom na hrbtu, ter posebno dihalno napravo za dihanje pod vodo. — Miniaturna podmornica je dolga 2,6 m in 60 cm široka ter tehta 65 kg. Vozač sedi vzravnan v plastični kupoli. V sprednjem delu te miniaturne podmornice so pedali kot pri kolesu, ki so z verigo povezani z zobnikom, ki poganja vijak na koncu podmornice. Pri poganjanju z nogami lahko vozač doseže hitrost do 8 km na uro

GUATEMALA V BORBI ZA SVOJO SVOBODO

Težko bo „osvobodilna vojska" polkovnika Armasa premagala guatemalsko vlado, ki ima za seboj delovno ljudstvo mesta in dežele

Ko smo pred nedavnim v našem listu zapisali, da so ZDA. v zvezi s tovorom orožja, nakazanega Guatemali od strani ene države za železno zaveso, ta primer mistificirale, skušajoč prikazati to majhno državico, kot oporišče sovjetskega ekspanzionizma, da bi tako vnaprej opravičile kak svoj morebitni nastop proti njej, se nismo, kakor kažejo dogodki, prav nič zmotili.

Guatemala stoji na pragu državljanske vojne. Po prozornih političnih in diplomatskih manevrih ZDA s pomočjo Hondurasa in Nicaragua, ko je bilo tudi političnemu laiku očitno, da predstavlja vse to samo ultimatum, poziv svobodoljubni Guatemali na predajo ariškim monopolistom, in ko so se napredni voditelji Guatemale postavili tem makiavelističnim nameram po robu, je bil — na čigav ukaz in s čigavo pomočjo? — uprizorjen z ozemlja sosednjega Hondurasa oborožen vdor na guatemalsko državno ozemlje, ki ga po naših pojmovanjih ne moremo drugače imenovati kot razbojniški.

Toda, če bi govorili o tem primeru kot o državljanski vojni v splošno razširjenem pomenu te besede, hočemo reči, če bi hoteli vojaške operacije, ki so pravkar začele, označiti za zaključni izraz notranjega odpora nekega organiziranega političnega gibanja, pa čeprav ilegalnega, proti obstoječemu režimu, bi ne zadeli natančno tistega, za kar v resnici gre. Menimo, da tu niti ne gre govoriti o državljanski vojni, ampak o dokaj odkriti intervenciji od zunaj, o vmešavanju neke ali nekaterih držav v notranje zadeve Guatemale, dasi se je hotelo to maskirati s sestavo oboroženih tolp polkovnika Armasa z elementi, ki so politični ali kakršni si že bodi emigranti iz Guatemale.

Nič presenetljivega torej, če v Washingtonu ne kažejo kdo ve kake vznemirjenosti zaradi najnovejšega razvoja dogodkov v Guatemali. Zakaj neki, saj se dogodki, kakor vse kaže, razvijajo natančno po predvidenem načrtu! Ameriško časopisje sploh ne prikriva svojih simpatij do napadalca, odnosno do upornikov, kakor jih pač že kdo hoče imenovati. Vsi stolpci so polni poročil o uspelem začetku pohoda «osvobodilne vojske» — tako jo imenujejo! — ki jo vodi polkovnik Castillo Armas, in o tem, da je vsak čas pričakovati zlom režima Arbenza Guzmana, sedanjega predsednika Guatemale. V splošnem se pričakuje, da bo Castillo Armas opravil z vladnimi četami v petih dneh, in kot vse kaže, so v kongresu nadvse zadovoljni s takšnim razvojem. Posebno glasni in nepopustljivi, se pravi borbeno razpoloženi, so tisti senatorji, katerih tesne zveze s člani upravnega odbora «United Fruits Company» so vsakomur znane. In ni nobena tajnost, da je stališče ameriške vlade v tem primeru pravzaprav stališče te «United Fruits Company», ki so bili njeni interesi z izvedbo agrarne reforme v Guatemali občutno prizadeti. Po čem zaudarje vsa stvar, je jasno. Tu vsa slepomišenja nič ne pomagajo — nekdo bo moral prej ali slej prevzeti nase vso krivdo za kri, ki bo tekla, in za sramoto, da je za koristi nekaj monopolistov izzval ter organiziral oboroženi napad na majhno, miroljubno Guatemalo, članico OZN, ki je, braneč svojo svobodo, bila obdolžena komunizma in prevratne dejavnosti naperjene proti miru ameriškega kontinenta.

Za sedaj se razvoj dogodkov v Guatemali ne kaže še docela jasno, ne vemo kakšno je stvarno razmerje sil med vladnimi in uporniškimi četami, ali se zmaga nagiba na eno ali na drugo stran, kaj hoče polkovnik Armas, potem ko bo «osvobodil» Guatemalo itd. Nič točnega, razen dejstva, da gre v bistvu za poseg, ki se z njim spravlja v nevarnost vse, kar si je guatemalsko ljudstvo uspelo doslej priboriti, da se bodo guatemalski delavci in kmetje zaradi tega borili na strani vlade in ne bodo nasedali pozivom polkovnika Armasa, da se bodo borili do konca, ker tu ne gre za prestiž ali kaj podobnega, ampak za vprašanje življenja in kruha, to je na dlani. In prav to je, kar ima za nas najgloblji pomen, kar postavlja Guatemalo na raven tistih narodov, ki vedo zakaj in kako se je treba boriti za svojo svobodo. Guatemalsko ljudstvo se bo borilo, ker ve, da s tem brani svoje imetje, svojo zemljo, ki mu jo je dala agrarna reforma, ker se zaveda, da je pravica na njegovi strani. Toda klopec okoliščin, ki so se v njem znašli, ni malo zapleten; sile, ki so se jim postavile po robu, so verjetno močnejše.

Vlada Guatemale je zahtevala, da se nujno skliče Varnostni svet, obtožujoč Honduras in Nicaraguo, da sta jo napadla. Zunanje ministrstvo ZDA pa trdi, da ne gre za napad, ampak «upor proti komunističnemu režimu, ki je osovražen, upor, ki je do njega moralo priti.» Za nas je takšno ameriško stališče zelo značilno, prvič zato, ker nas še enkrat seznanja s svojevrstnim pojmovanjem komunizma, in drugič, ker sprevrača objektivni potek dogodkov, kar nas potrjuje v prepričanju, da so vse to skuhali v Washingtonu.

Če ZDA ne bodo v tem primeru spremenile svojega stališča; če bodo nasprotno skušale v obrambi interesov monopolistične «United Fruits Company» gnati stvar do konca, bo njihov prestiž občutno omajan. Če OZN ne bo znala v tem primeru srečno in uspešno posredovati, bo njen ugled ponovno okrnjen, kar bi spravilo v nevarnost celo njej obstoj.

V interesu miru in zaupanja v pravico bi bilo želeti, da nekateri spregledajo usodnost zmote, ki so jo storili, ko so omogočili napad na Guatemalo. Hudo je sicer v to verjeti, kajti ZDA vztrajajo na stališču, da ne gre za napad, ampak za upor, kljub temu, da ves svet ve, kaj je na stvari. Sovjeti pa bodo to kar se da izkoristili v svoje propagandne namene.

Guatemala preživlja hudo krizo. Njej velik «greh» je, da hoče živeti svobodno in neodvisno življenje; zato ji monopolisti hočejo zaviti vrat. To se sicer lahko zgodi, toda za kratko dobo. Svobodoljubnih stremljenj narodov, tudi tistih najmanjših, ni mogoče uničiti. Razvoj gre svojo pot, to pot pa je pot resnične nacionalne in socialne osvoboditve vseh, ki so doslej živeli v položaju izkoriščancev. In tudi za Guatemalo je pot še vedno odprta.

ZBOROVANJE ŽELEZNIŠKIH STROKOVNJAKOV V LONDONU

Nedavno je bil v Londonu mednarodni železniški kongres, katerega se je udeležilo 450 zastopnikov iz 30 držav. V okviru kongresa je bila tudi obsežna železniška razstava, na kateri je bilo razstavljenih nad 100 predmetov, med njimi najnovejši parni, Dieselovi, električni in turbinski stroji ter lokomotive.

Britanske državne železnice razpolagajo, sedaj s približno 84.000 km tirov, 19.000 lokomotivami ter 42.000 osebnimi in nad milijon tovornimi vagoni ter zaposlujejo kakih 600.000 ljudi; vsak dan prepeljejo približno 2,700.000 potnikov in skoro milijon ton tovora.

KONVENCIJA O UKREPIH PROTI NAPLAVLJANJU NAFTE NA OBALAH

Za Veliko Britanijo je še 10 držav, med njimi tudi Jugoslavija, podpisalo mednarodno konvencijo o izvajanju ukrepov proti naplavljanju nafte na obalah, ki so jo pripravili na nedavni mednarodni konferenci v Londonu, katere se je udeležilo 32 držav, 10 držav pa je poslalo svoje opazovalce. Konvencija stopi v veljavo potem, ko jo je ratificiralo 10 držav, med katerimi mora biti pet takih, ki imajo najmanj pol milijona brt. reg. tonaže ladij cistern.

PRED GOSTOVANJEM LJUBLJANSKE OPERE Z BALETOM V TRSTU

Slovenske glasbene uprizoritve v Trstu in Mirko Polič

Od začetnih, tudi finančno nujnih operet se je repertoar povzpel v sezoni 1912-13 do «Nikole Zrinjskega» in «Prodane neveste»

Janko Traven

4.

Zabavne predstave hočejo občinstvo zabavati, samo zabavati; če je morda v njih tudi kako dobro jedro, skrito v veseli besedi ali odeto v ostro ali diskretno satiro, se navadno izgublja v smehu in hitrem tempu igranja. Pevske igre in operete hočejo tudi zabavati. Zato pa imajo poleg tega, kar bi morda imele burke, še to dobro, da nam dajejo skromne sicer, ali tudi glasbene užitke s svojo lahkotno godbo in s svojimi veeslimi napevi. In pestre so, resnično navadno vse lepe. — Kako so med občinstvom priljubljene, nam dokazuje tudi to, da se njihove sladke arije rade in lahko popularizirajo. — Sami pa veste, da smo letos igrali namesto burk operete, in veste sami, kako radi so prihajali k operetam se ljudje, ki navadno ne hodijo v gledališče, vsaj v naše ne. Jaz pa sem z operetami tudi hotel navaditi ljudi na gledališče, če jih že z dramo nisem mogel privaditi...»

Problematika majhnega gledališča je bila v zgodovini slovenskega gledališča v Trstu z našimi posebnostmi že nakazana v intendantovi izjavi v letu 1910. V denarnem pogledu je repertoarna politika Dramatičnega društva reševala vprašanje dvorezno, kakor tudi se trudi intendant v letu 1911 kaj drugega dokazati. Z uvedbo operete je bila onemogočena že precej nevarna konkurenca diletantskih društvenih odrov, ki z opereto niso mogli tekmovati, na drugi strani pa priznana težka koncesija operetnih popevk željnemu občinstvu, ki pa je reševala denarno stisko gledališča in mu omogočala nadaljnji razvoj. Ta pa je temeljil v naključju, ki je ponudilo gledališču mladega dirigenta, povrh še domačina.

V sezoni 1909-10 je Slovensko gledališče v Trstu uprizorilo 38 predstav, v sezoni 1910-11 pa že 62, med temi so bile 3 operetne premiere in 13 operetnih repriz. Blagajnikov račun je bil že bolj jasen: medtem ko so dale dramske predstave povprečnega dohodka 291.17 kron in povprečnega stroska 172.19 kron za predstavo, so dale operetne predstave 538.61 kron povprečnega dohodka in 331.74 kron povprečnega troška za predstavo.

Nova sezona 1911-12 se je sicer začela 1. oktobra 1911 s slovensko krstno predstavo Vojnovičeve drame «Smrt majke Jugovića» v Westrovem prevodu, ki ji je uglasbil dirigent gledališča Mirko Polič (kot napoved svoje poznejše opere) preludij in koral, ter je prikazala dokaj literarnih dramskih del. V bistvu pa je bila vsa sezona pod vplivom operet. Ponavljali so vse tri operete iz prejšnje sezone, na novo pa uprizorili slovensko Parmovo opereto «Caričine Amazonke» (uprizoritev se je ponesrečila) in vrsto drugih: «Jesenski manevri», «Punčka», «Ptičar» in «Grof Luksemburški».

Gledališče si je v tej sezoni prilastilo okus širokega občinstva in novi intendant Rajner Hlača je utemeljeval stališče Dramatičnega društva prostodušno takole: «Na opero, drugo vzvišeno panogo gledališke umetnosti, pri nas še ni misliti, kvečjemu na kak poizkus. Treba pa je tudi gojiti druge lažje panoge gledališke umetnosti, burke in operete in to ne le s stališča finančne oportunitete, marveč tudi, ker občinstvo zahteva in potrebuje varijacije... Z raznih strani se nam je očitalo, da gojimo samo opereto, da pokvarjamo ukus občinstva, da nam gre samo za «kšeft», da borno pa mesto umetnosti kmalu podajali «tinglitangl», in ne vem še kake vljudnosti... Dejstvo je, da je po celem svetu opereta še vedno «trumpf», in tudi mi se jej ne moremo odtegniti. Zlasti pa ne pri nasem občinstvu, ki — sit venia verbo — nori za godbo in petjem... Večja finansijalna izdatnost operet gre tudi na korist drami in omogočuje tako njen razvoj. Na drugi strani pa opazujemo, da je opereta znatno razširila krog našega gledališkega občinstva, dočim ni nikogar odtegnila dobri drami. In če se nazadnje navedem, da opereta s svojimi mnogimi reprizami dopušča potreben čas za temeljito naštudiranje drame, ki bi bila drugače ob naših specifičnih razmerah le površno pripravljena, mislim, da sem podal zadosten dokaz, da je opereta ob sedanjem stanju našega gledališča naravnost potrebna. Da se je igrala samo opereta, je zopet ena tistih trditev, ki se mečejo v svet tjavendan brez vsake podlage. Dejstvo je, da smo imeli od 65 predstav minole sezone 35 dramskih in 30 opernih predstav.»

Gledališka stvarnost je tako v sezoni 1911-12 bila opereta. Finančno je dejansko pomenila za gledališče oddih in pritok tolikšnih denarnih virov, da je bilo mogoče angažirati za sezono 1912-13 nekaj pevcev — med njimi Iličiča in Thalerjevo, ki sta si ob poslabšanju razmer v ljubljanskem gledališču že v prejšnji sezoni z večkratnimi gostovanji v Trstu zagotovila angažma — in poskrbeti hkrati za boljšo odrsko opremo novih kulis, gledališče si je celo moglo nastaviti Nikolaja Pjerotiča kot gledališkega slikarja. Opereta je postala za tržaško gledališče privlačna sila, ki je vzbujala v najširših slojih slovenskega tržaškega meščanstva in okoličanov stalno zanimanje. Postala je tudi za Slovence izraz meščanske namišljene kulture, podobno, kakor je hkrati v Ljubljani oblikovala svoje meščansko občinstvo. Casnikar Ekar, ki je pri «Edinosti» od jeseni 1911 opravljal gledališki referat, je v smislu razlag gledališke intendance ponovno ponavljal ugotovitve, da se z opereto siri krog gledališkega občinstva in dokazoval, da so nedeljske popoldanske operetne predstave začeli obiskovati že tudi Herpeljci, Nabrežinci Sežanci in drugi.

Emil Adamič je ob tej gledališki stvarnosti skoraj umolknil. Ob novi poplavi operet v sezoni 1912-13 se je že proti koncu sezone oglasil z ugotovitvijo, da je šlo gledališče k «Rezervistovi svatbi», «Dolarski princesi», potem zopet nazvgor do «Lepe Helene». «Težko je pri nas priti višje, ker smo navezani le na prejemke pri blagajni in male podpore dobrih ljudi. Čudo, da se je moglo celo tako visoko, ako pomislimo, da druge navzlic izdatnim podporam sorazmerno z nami nikamor ne morejo.»

Igralsko je morda tudi razvoj operete prinesel nekdanjim diletantom v gledališču neko odrsko gibčnost in vedno boljše obvladovanje odra, na katerem jih je Dragutinovic še pravkar učil izurjenejših korakov. Osebje je postajalo s prilivom novih igralcev in pevcev poklicno osebje, nekdanji — še v sezoni 1910-11 živi prostovoljski temelj — se je kmalu zaradi nedisciplinirnosti omajal. Prostovoljni orkester se je razsel, na njegovo mesto je stopila vojaška godba, spočetka 97. pešpolka, nato pa bosanskega 4. polka.

V takih okoliščinah, v katerih sta po Adamičevi beležki v «Novih akordih» kazala «intendanca in odbor najboljšo voljo, a koncedira se vse preveč okusu občinstva, po volji in želji ljudske mase je repertoar».

Mešani pevski zbor in godba na pihala «Svoboda» tovarne pohištva «Edvard Kardelj» v Novi Gorici.

Z orli nad sovražna letala

Pogosto čitamo v dnevnem tisku o velikih letalskih nesrečah, in to čedalje pogosteje, kar je pač posledica vedno večjega razvoja letalskega prometa. Res je, da je večina teh nesreč posledica okvar letalskih motorjev, toda zgodovina letalstva dokazuje, da je marsikatero letalo treščilo ob tla zaradi tega, ker se je v letalo zaletela ptica. To se sicer zdi skoro neverjetno, saj so današnja letala pravi oklopniki. In vendar je res. Dogajalo se je v preteklosti in dogaja se tudi danes.

Ze v prvem obdobju zrakoplovstva, je pogosto prišlo do nesreč zaradi ptic. In tudi v času prve svetovne vojne je bilo registriranih več takih primerov. Z nadaljnjim razvojem letalstva pa so postajale ptice vedno večja nevarnost za ljudi in letala. Mnogi zatrjujejo, da so mnoge nesreče, za katere se ni moglo nikoli najti vzroka, zakrivile ptice. Piloti ameriških zračnih linij so v času vojne poročali, da doživljajo skoro vsak teden po dve nesreči zaradi ptic. Posebno ko se ptice selijo so taki primeri zelo pogosti.

Glavna nevarnost za letala so velike ptice, kljub temu pa so včasih nevarne tudi male ptice. Nekoč se je v zaščitno steklo ameriškega vojaškega letala zaletel vrabec, ga prebil in prisilil pilota, da je moral pristati. V času vojne, in sicer leta 1942 so angleški bombniki naleteli na jato divjih močvirskih ptic. Skoda, ki je nastala pri tem, je razvidna iz tega, da se je večji del teh letal moral vrniti na bazo. Ob neki drugi okoliščinah, v katerih sta po Adamičevi beležki v «Novih akordih» kazala «intendanca in odbor najboljšo volja, a koncedira se vse preveč okusu občinstva, po volji in želji ljudske mase je repertoar».

Probojna moč takih trčenj je zelo velika. Zaščitno steklo, ki ga ptice ob trčenju razbijejo, je debelo najmanj 3,8 cm. Zanimivo pa je, da je isto steklo neprobojno za navadno kroglo.

Probojna moč ptice, ki bi tehtala dva kilograma, znaša namreč — pri določeni hitrosti letala — nič manj kot dve toni na 2,5 kv. cm.

Ta dejstva so privedla strokovnjake, ki se bavijo z vojnim letalstvom, do zamisli, da bi izkoristili ptice v obrambi pred zračnimi napadi. V začetku pretekle vojne, so nameravali v Franciji uporabljati v ta namen orle, težke do 7 kg. V ta namen so jih vadili in sicer tako, da so jih najprej hoteli priučiti šumu in ropotu vijaka in motorja, nato pa so na modele letal, ki so viseli v zraku s pomočjo balonov, obesili kose mesa. Orli so se zaletavali v modele in strokovnjaki so pričakovali, da bodo storili isto tudi s sovražnimi letali. Poročilo, ki ga je o tem prinesel neki pariški letalski časopis, je pisalo:

«Takemu napadu bi se ne moglo zoperstaviti nobeno letalo. Če upoštevamo brzino orla in moč njegovega kljuna, potem je razumljivo, da bi jata teh ptic mogla v nekoliko sekundah uničiti eskadrilo najmoderneje opremljenih letal».

Častniki, ki so vadili orle, sicer niso bili tako optimistični kot pisec omenjenega članka. Spričo dejstva, da zaradi naglega zloma francoske vojske ni prišlo do podobnih poizkusov, se vendarle ne more trditi, da pisec ne bi imel prav.

Da bi se zmanjšala nevarnost pred pticami so graditelji in inženirji letal morali ojačati stekla letalskih kabin tako, da bi bila kabina zaščitena v primeru trčenja s pticami pred njimi. Najtežje vprašanje pa je bilo kako v za to prirejenih delavnicah napraviti ustrezne poizkuse. Najprej so poskusili z žogami za tenis, ki so bile napolnjene z določeno snovjo, pozneje pa so prišli na zamisel, da bi pri teh poskusih uporabili mrtve peteline in purane, ki naj bi jih posebna naprava pognala pod zelo visokim pritiskom na zaščitno steklo. S temi poskusi so prišli do dragocenih podatkov, ki jih sedaj izkoriščajo v letalstvu. Poleg tega pa se tudi posadke letal urijo za take primere. Ko odpove vsako drugo sredstvo, si letalci pomagajo s strojnico, kar pa nima posebnega učinka.

AMERISKA ODPRAVA NA ANTARKTIKO

Ameriški senat je odobril 200.000 dolarjev za opremo nove antarktične ekspedicije iz Združenih držav, prve po šestih letih. Odprava, bo šla na pot z namenom, da razišče antarktične kraje, predvsem morebitna rudna ležišča. Organizatorji pravijo, da bo odprava zapustila Združene države Amerike prvega decembra letos.

POSKUSI Z NOVIM REAKCIJSKIM VLACILCEM

«Magnolia Motor and Logging Company» preskuša zdaj nov reakcijski vlačilec, pri katerem spustijo v motor vodo, kjer pride pod pritisk, nakar bruha z veliko silo iz zadnjega dela ladje.

Vlačilec je dolg 9 metrov ter lahko plava tudi po zelo plitki vodi, ker sega vpeljavna cev, ki hrani turbino, samo 23 centimetrov pod dno ladje.

SPISAL LOJZE CJAK

5.

Jernejc: Ko bo na suhem, bomo imeli več časa in bomo pobarvali ta kos mreže, in še onadva za sardele!

Jakob: V redu, ravno sem hotel reči.

Tomaž: Blaž, pomagaj mi, da vrževa v vodo tisto mojo seslo, da ne bo tu v napoto, ko boste vlekli barko botra Jakoba!

Jakob: Pojdimo kar vsi, da postavimo bruna. Ko bodo prišli ljudje, jo bomo kar potegnili. (Odidejo na levo.)

9. prizor

Marko in *Ivana* z jerbasom od desne.

Ivana (dobrikaje se): Kako sem ti hvaležna, da si me pripeljal do tu, Marko, drugače bi morala dolgo hoditi.

Marko (malomarno): Kaj bi hvalila, saj mi nisi bila na ramenih, in tudi barka ni nič rekla.

Ivana: Kako čudno mi odgovarjaš, in tudi v barki si se obnašal, kakor bi ti bila odveč, kar tako, v napoto!

Marko: Zakaj, saj ti pravim, da mi nisi bila na ramenih.

Ivana: Ti nisi več tisti. Lani si bil z menoj še tako prijazen in dober, povsod si bil za mano. Se li spominjas, kako si me o praznikih vabil na morje? In šla sem, kamor si hotel, bila sem vsa blažena s teboj, sedaj pa se mi izogneš, če le moreš.

Marko: Kaj hočeš, lani je bilo lani, letos pa je letos! (V naglici.) Moram tu k botru Jakobu, dati mu moram denar od rib!

Ivana (ga zadrži): Počakaj! Na ladji ti nisem mogla povedati zaradi tvojih mož, sedaj pa ti povem, da vem, zakaj se me izogibaš.

Marko: In kaj hočeš sedaj? (Na desni, glasovi: «O hop, o hop!»)

Ivana (jokajoč): Nič!

Marko: Potem pa nič!

Ivana: Misliš, da sem slepa? Misliš, da ne vidim, kako noriš za Anico?

Marko: Povej Ivana, kaj hočeš od mene! Samo zato, ker sem hodil s teboj bi po tvojem moral biti za vedno priklenjen nate. Dobra si mi bila in jaz tebi. A nikoli ti nisem dajal kakih obljub, in tudi vzel ti nisem nič. Ali sem res toliko kriv, ker sem ti bil dober?

Ivana: Saj te ničesar ne dolžim, samo rada bi videla, da bi mi bil se naprej tako dober, da bi še trajalo.

Marko (pokaže na morje): Tudi tam ni zmeraj jasno.

Ivana: Ti ne veš, kako umira Anica za Kristjana in on za njo! To vem jaz, ki sem ji prijateljica. Ona ne more biti nikoli tvoja.

Marko: To ni tvoja stvar, in naj te nič ne skrbi!

Ivana: Samo da ti povem, kako ga ima rada. Moj bog, saj bi je ne smela izdati! Veš, kadar prinese kosilo dol za svoje ljudi, prinese večkrat tudi za Kristjana, njemu pa reče, da mu je mati poslala. To pa ni vedno res, ker njegova mati boleha, in so dnevi, ko ne more vstati. Takrat si Anica odtrga od ust, da nese njegovi materi in tudi njemu sem dol. Njegovi materi je zabičala naj molči, tako da Kristjan vsega tega nič ne ve. Boji se, da ne bi hotel sprejeti in da bi mu bilo hudo zaradi matere, če bi to vedel. Vidiš, kako ga ima rada! Tudi jaz bi bila srečna, če bi mogla kaj takega storiti zate.

Marko: Ne bo sile, mi nismo Suševi iz Nižje, smo Mikolovi s Primožev! Pri nas vre v loncih vsak dan! Mi ne jemo tujega!

Ivana: Marko, kot boga te prosim, nikar tega nikomur ne povej! Uboga Anica, tako ga ima rada! Saj pa je tudi vreden, ko je tako lep in dobrega srca, ta Kristjan!

Marko: Pa se k njemu zateci!

Ivana: Ne vidiš, da ti to pripovedujem zato, ker hrepenim po tebi! Saj nič nočem! Saj ti ne bom v napoto, samo hud ne bodi name, in poglej me, kadar se srečava, prosim te!

Marko: Kasno je, mudi se mi! (Odhaja na levo).

Ivana (sama): Kako sem revna in hudobna! Uboga Anica, kakšno prijateljico imaš!

10. prizor.

Kristjan (od desne): Oh, Ivana, si že nazaj?

Ivana: Danes je šlo hitro, pripeljal me je Marko v njih barki.

Kristjan: Po čem so šli jerajci? Si danes dosti izkupila?

Ivana: Po dva so šli, osemdeset sem dobila, Je že nekaj. Kristjan, Anica je zelo žalostna, ker te ne vidi že nekaj dni. Rekla je, da bi ti rada nekaj važnega povedala. Jutri, ko je praznik, bi rada videla, da bi prišel proti večeru sem, ko ne bo tukaj nikogar. Prosila me je tudi, da bi jo spremila, ker jo je strah iti po avemariji domov in ker se boji matere.

Kristjan: Saj res, jaz sem vse dneve in noči na vodi. Toda moram sedaj, ko je čas, moram! In praviš, da ti je tako naročila? Čudno, včeraj opoldne sva se tu videla, pa mi ni nič rekla.

Ivana: Dejala je, da ni mogla, ker so bili drugi ljudje. Ona misli, da je tukaj bolje kot v vasi, ker da vaju že preveč vlečejo po zobeh.

Kristjan: Hvala Ivanka! Ne vem, kako ti bom povrnil. Jutri zvečer bosta prišli. Ako pa me se ne bo, počakajta nekoliko, bom zagotovo prišel!

Ivana: Naš oče je rekel, da te bo vzel za moža v barko, ko bo pripravil novo mrežo. Si kaj vesel tega?

Kristjan: Zelo sem srečen, da mi bo vsaj vaš oče izpolnil željo, da pojdem na večji ribolov.

Ivana: Zakaj te do sedaj nihče ni hotel v barko?

Kristjan: Ker verujejo v vraže. Mislijo, da bi jim pridnesel nesrečo v barko. Vaš oče pa mi tak. Jaz pa hočem dokazati, da ni res kar govorijo.

Ivana: Se bo že vse dobro izteklo, samo stanoviten bodi in Anico imej rad, kot ima ona tebe! Zbogom Kristjan! Moram pohiteti, da bom prinesla kosilo. Tudi tebi ga bo prinesla Anica ali pa jaz.

Kristjan: Kaj danes ni vstala moja mati? Je bila sinoči slaba?

Ivana: Je vstala, je. Toda kaj bi hodila ona, ko pa medve lahko prineseva. (Odide na desno).

(Nadaljevanje sledi)

TRST, petek 25. junija 1954

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Še vedno spremenljivo vreme s krajevnimi padavinami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 27 stopinj; najnižja pa 20,1 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 18.15: Boris Papandopulo: Ustanci - simfonični orkester radia Zagreb. **Trst II.,** 21.20: Koncert moškega kvinteta «Trst». **Trst I.:** 18.20: Iz Wagnerjevih del. **Slovenija:** 20.00: Skladbe jugoslovanskih skladateljev.

ŠPORTNI DNEVNIK

Moštvo svetovnega prvaka Urugvaja.

JUTRI PRVE ČETRTFINALNE TEKME

OSTALO JIH JE OSEM

Reprezentance, ki so do sedaj izpadle, odhajajo domov

RHEINFELDEN, 24. — Po včerajšnjem porazu proti Švici, je italijanska reprezentanca prejela ukaz, da se vrne domov. — Glede glasov o Czeizlerjevi demisiji, ki so se včeraj širili v italijanskih krogih, se še ne ve nič uradnega.

BERN, 24. — Trenutno vlada zatišje na svetovnem nogometnem prvenstvu. Tekme osmine finala so se končale in do sobote bo mir — razen kolikor posamezna moštva preskušajo svoje moči na trening tekmah in skrbe, da bi igralci ne pozabili igrati nogomet. Jugoslovani so n. pr. nastopili proti moštvu Chaux-de-Fonds, letošnjemu švicarskemu pokalnemu prvaku, in zmagali z 8:1. Nastopil je tudi Bobek, počivala pa sta Zebec in Mitič.

Rreprezentance, ki so izpadle iz nadaljnjega tekmovanja, polagoma zapuščajo Švico. Nekatere so odšle kar na-

Končna lestvica osmine finala:

I. SKUPINA:

Brazilija	2	1	1	0	6:1	3
Jugoslavija	2	1	1	0	2:1	3
Francija	2	1	0	1	3:3	2
Mehika	2	0	0	2	2:8	0

II. SKUPINA:

Madžar.	2	2	0	0	17:3	4
Nemčija	3	2	0	1	15:6	4
Turčija	3	1	0	2	10:11	2
J. Koreja	2	0	0	1	0:16	0

III. SKUPINA:

Urugvaj	2	2	0	0	9:0	4
Avstrija	2	2	0	0	6:0	4
ČSR	2	0	0	2	0:7	0
Škotska	2	0	0	2	0:8	0

IV. SKUPINA:

Anglija	2	1	1	0	6:4	3
Švica	3	2	0	1	6:4	4
Italija	3	1	0	2	6:7	2
Belgija	2	0	1	1	5:8	1

ravnost domov, kot Francozi, Čehi in danes Italijani, drugi pa nameravajo še mimogrede opraviti kako turnejo. Korejce n. pr. vabijo na več strani, pa so se odločili in odšli v Kopenhagen, kjer bodo nastopili proti Danski. Vabilj pa so jih že tudi v Turin. Vsekakor nameravajo Korejci priti nazaj v Švico, da bi videli finalne tekme. Mehikanci nameravajo na turnejo po Nemčiji, Belgijci pa bodo menda odšli v Milan. Škoti si pa še premišljajo.

Novinarji oprezujejo za nogometnimi funkcionarji in seveda tudi za igralci ter skušajo zvedeti, kar se da. V središču zanimanja je gotovo nedeljska tekma med Madžarsko in Brazilijo. Eden izmed Madžarov je dejal, da je zanje vseeno, kdaj se sestanejo z Brazilijo, ker bi se prej ali slej tako ali tako morali. Zmagal bo pač boljši in Madžari ne mislijo — da bi izgubili, je dejal omenjeni Madžar. Podobno pa se je izrazil tudi trener Brazilcev Moreira, samo seveda s svojega stališča.

Sedaj je prišel na vrsto še Mitič, namreč z jubilejem. Na tekmi z Nemčijo bo 50-tič oblekel dres z državnim grbom. Da bi le bila njegova petdeseta tekma v reprezentanci ena izmed najboljših v njegovi karieri!

Gledalci često mislijo, da poraz igralce silno pretrese. Vsi, ki so včeraj v Italiji (pa tudi na samem igrišču) slédili borni igri Italijanov, so mislili, da bo italijanske igralce vse skupaj prevzelo. Saj ne more biti posebna čast, če je kdo v manj kot enem tednu dvakrat premagan od Švice. S tema dvema tekmama — in dvema porazoma — so si tudi zaprli pot v četrtfinale. In medtem ko so bili včeraj popoldne in zvečer tisoči v Italiji potrti zaradi italijanskega «uspeha» v tekmi v Švico, pa si azzurri niso tako gnali k srcu vse zadeve. Zvečer so namreč že bili v nekem nočnem zabavišču, kjer so se uspešno uveljavljali — pri plesanju samba in podobnih veselih plesov. V elegantnih oblekah, ki jim jih je je napravila Zveza, z grbi na prsih — tu je šlo vse gladko.

Če sedaj pogledamo nekoliko po lestvici, tedaj vidimo, da je največ golov dala Madžarska, vendar svojih vrat ni ohranila nedotaknejnih kot Urugvaj in Avstrija, ki imata z ničlo na mestu prejetih golov najboljšo razliko golov. Tudi Koreja ima svoje prvenstvo: prejela je največ golov, ne da bi sama dala vsaj enega. Samo Madžarska, Urugvaj in Avstrija so se plasirali v četrtfinale s štirimi doseženimi točkami po dveh tekmah. Brazilija, Jugoslavija in Anglija pa so dosegle le tri točke. Nemčija in Švica sta dosegli sicer tudi 4 točke toda šele po treh tekmah. Francija izkazuje uravnovešeno bilanco: eno zmago, en poraz, razmerje golov pa neodločeno.

V soboto pa se bo začelo sestavljanje drugačne lestvice. Komu bomo najprej pisali točke in komu ničle? Sobotni tekmi nista brez favoritov — čeprav se potem lahko marsikaj prevrže; zmagati bi morali Avstrija in Urugvaj. Za nedeljo je prerokovanje mnogo težje. Vsa štiri moštva, ki bodo igrala v nedeljo, lahko dosežejo pozitiven rezultat. Toda vsa štiri ga ne bodo dosegla...

BERN, 24. — FIFA objavlja, da se bodo odigrale ponovne tekme, če bi se tekme v četrtfinalu tudi po podaljških končale neodločeno, v ponedeljek ob 18. uri. Žrebanje za pare v semifinalu pa bo v nedeljo zvečer.

Danes so reprezentance odigrale še lažje tekme z nekaterimi moštvi. Urugvajci se niso nič naprezali in zabili včeraj moštvu iz Thuna 4 gole ter pri tem še dovolili, da so domačini storili isto. Danes pa so ostale reprezentance v štirih tekmah zabile 27 golov, ne da bi prejele niti enega. Madžari so dali St. Gallenu 11 golov, Avstrija Badenu 5, Jugoslavija Yverdonu 7, Anglija Schaffhausnu pa 4.

BO IGRAL — NE BO IGRAL?

Puskas se je na tekmi z Nemčijo poškodoval. Baje nič hudega, toda zaradi otekline sploh ne bo mogel več nastopiti na svetovnem prvenstvu. Toda slišijo se pa tudi drugi glasovi, da bo lahko igral že v nedeljo proti Braziliji.

Tekme v četrtfinalu:

V SOBOTO:
Lozana:
AVSTRIJA - SVICA
(sodnik Zsolt)
Basel:
URUGVAJ - ANGLIJA
(sodnik Steiner)

V NEDELJO:
Bern:
BRAZILIJA - MADZAR.
(sodnik Ellis)
Zeneva:
JUGOSLAV. - NEMCIJA
(sodnik Faultless)
Začetek tekem ob 17. uri.

Turnir v Wimbledonu

Art Larsen premagan po Washerju

WIMBLEDON, 23. — Rezultati tretjega dne mednarodnega teniškega turnirja: drugo kolo, moški:

Krishnan, (Ind.) - Scharenguivel, (Ceylon) 6-2, 6-3, 6-2. Wilson, (V. B.) - Vieira, (Brazil) 7-5, 6-3, 6-3. Larsen, (ZDA) - Nath, (Ind.) 7-5, 6-3, 6-3. Kumar, (Ind.) - Palada, (Jug.) 6-4, 6-4, 6-0. Falkenburg, (Brazil) - Remy, (Franc.) 6-4, 6-4, 6-6. Patty, (ZDA) - Stewart, (ZDA) 10-8, 4-6, 6-3, 6-4. Hoad, (Avstral.) - Tloczynski, (Polj) 6-0, 6-3, 6-1. Seixas, (ZDA) - Pietrangeli, (It.) 6-3, 6-4, 6-1. Rosewall, (Avstral.) - Flam, (ZDA) 6-2, 8-6, 6-4.

Shea, (ZDA) - Oakley, (V. B.) 4-6, 4-6, 6-1, 6-4, 6-4. Brichant, Belg.) - Paish, (V. B.) 6-1, 6-3, 6-2. Drobny, (Egipt.) - Ulrich, (Dan.) 6-2, 6-0, 6-4. Rose, (Avstral.) - Fraser, (Avstral.) 8-6, 6-3, 6-1.

WIMBLEDOM, 24. — Danes, v tretjem kolu mednarodnega teniškega turnirja v Wimbledonu, so se že spoprijeli nekateri veliki igralci. Zanimivo, da se je prišel na turnir razvedrit pred odhodom v Ameriko tudi zunanji minister Eden, ki je navdušeno ploskal, ko je Belgijec Washer premagal Američana Larsena. Nekateri rezultati:

Moški posamezno:

Brichant (Belg.)-Stockenberg (Sved.) 7-5, 6-1, 6-1. Rose (Avstral.) - Krishnan (Ind.) 6-3, 6-1, 6-3. Trabert (ZDA)-Wilson (V.B.) 10-8, 8-6, 6-2. Seixas (ZDA)-Otway (N. Z.) 6-3, 6-4, 9-7. Washer (Belg.)-Larsen (ZDA), (nosilec skupine 6) 10-12, 7-5, 6-2, 9-7. Cooper (Avstral.) - Vincent (ZDA) 6-3, 7-5, 11-9. Hartwig (Avstral.)-Burrows (ZDA) 6-3, 6-4, 6-3. Patty (ZDA)-Kumar (Ind.) 6-1, 6-3, 6-4. Davidson (Sved.)-Grinda (Fr.) 6-1, 6-2, 6-4. Rosewall (Avstral.)-Falkenburg (Brazil) 6-2, 4-6, 6-1, 6-4. Drobny (Egipt)-Bergelin (Sved.) 6-4, 6-2, 6-2.

Nielsen (Dan.)-Barrett (V. B.) 4-6, 6-3, 6-4, 6-4. Mulloy (ZDA) - Molloy (Avstral.) 6-4, 10-8, 8-6. Hoad (Avstral.) - Bedard (Kanada) 6-3, 6-0, 1-6, 6-1.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

PO KRIVDI DOMAČIH PODREPNIKOV IN VALPTOV

Z registracijo italijanskih pesmi za RAI skušajo prikazati, da je Beneška Slovenija italijanska

Občinski tajnik iz Grmeka je prepovedal domačemu pevskemu zboru peti slovenske pesmi in zbobnal skupaj nekaj odpadnikov in nedolžnih otrok, da so v Klodiču peli italijansko, čeprav je svoj čas RAI naprosil pevce za registracijo domačih pesmi

Kot je znano, hodi po vsej Italiji, od mesta do mesta in od občine do občine neka skupina italijanskega Radia (RAI) in registrira na plošče govorico in pesmi prebivalcev, ki jih obišče.

Sedaj so prišle na vrsto vasi in občine Beneške Slovenije. Pred 20 dnevi je inšpektor RAI iz Benetk pisal županu grmeške občine pismo, s katerim ga je obvestil, da bo 20. junija njegova skupina obiskala Grmek, in ga je zato prosil, naj mu pripravi ljudi, ki bodo znali zapeti stare krajevne pesmi. Ljudje so bili takoj zadovoljni, da lahko po radiu vsemu svetu pokažejo, kako lepo in čisto pojejo domače slovenske pesmi. Na žalost pa se stvar ni uresničila in naše ljudstvo je razburjeno in užaljeno. Ko je prišlo pismo v roke županu g. Antonu Pavletiču, ga je vzel v roke občinski tajnik, znani sovražnik Slovencev (čeprav je sam slovanskega rodu) in trikoloristični prvak Renzo Maršeu. Povabil je k sebi nekaj vodilnih članov domačega slovenskega pevskega zbora, jim povedal, da bo skupina RAI obiskala grmeško občino, katere vodstvo želi, da bi peli po radiu samo italijanske ali furlanske pesmi.

Pevci so se seveda temu poskusu uprli, ker so videli v njem politično spletko voditelja trikoloristov. Seveda niso bili nasprotni, da bi zapeli tudi kakšno furlansko pesem, ki jo znajo, saj niso šovinisti. Zahtevali pa so, da lahko zapojejo tudi slovenske pesmi, ki so edine res stare in domače, kakor je tudi zahteval inšpektor RAI, ki sicer ni omenil, v katerem jeziku morajo peti, toda jasno poudaril, da morajo biti pesmi domače, saj gre za folkloro. To upravičeno zahtevo pevcev pa so predstavniki krajevnih oblasti odklonili, ker so podrejeni zagrizenemu sovražniku slovenskega naroda Aldu Spekonji in višjim oblastem, ki jim je glavni cilj raznarodovanje našega ljudstva.

Pevci so se tudi ogorčeno spraševali, zakaj se je sploh drznil občinski tajnik obrniti se nanje in zahtevati od njih, naj pojejo italijanske pesmi, saj vsi prav dobro vedo, da je poskušal prav ta tajnik z vsemi sredstvi razbiti pevski zbor, ker je pel v cerkvi in zunaj cerkve slovenske pesmi. Hkrati pa je tudi poskušal ustanoviti italijanski pevski zbor, kar pa se mu ni posrečilo, ker pri nas ni Italijanov. Ko je tajnik uvidel, da pevski zbor ne bo nastopil, če mu ne dovole peti slovenske pesmi, je začel podkupovati nekatere člane zbora, kar mu je tudi delno uspelo. Drugi člani pa so rajši izstopili iz pevskega zbora, kot da bi pomagali temu človeku kovati njegove politične spletke. Vedeli so namreč, da bi trikoloristi še bolj trobili v svet, da je Nadiška dolina «italianissima», če bi peli po radiu italijanske pesmi. Maršeu se je torej obrnil na odpadnike pevskega zbora, to je na tiste, ki so podlegli njegovemu prišepetavanju, da se pri nas ne sme več peti slovensko. Zato je bilo v Klodiču v nedeljo 20. junija ob 17. uri, ko je prišla s svojim posebnim avtobusom skupina RAI, zelo malo ljudi. S tem so nemo protestirali proti sramotnim spletkam, ki naj bi dokazale, da tu ni več Slovencev.

Naši ljudje ne dopustijo več, da bi se kdorkoli igral z njimi. Naše prebivalstvo govori slovensko (in to so imeli priliko videti tudi gospodje od RAI). Ker so jim oblasti napravile krivico, da niso mogli zopeti domačih pesmi so pač najbolje protestirali s tem, da se niso dali izigrati. Zato so nekaj pred 18. uro začeli redki pevci, ki jih je zbral in plačal tajnik, peti furlanske in italijanske pesmi, čemur so sledile recitacije treh otrok, ki hodijo v italijanski otroški vrtec. Ti ubogi, nedolžni revčki so bili tako prestrašeni, da so se ljudem smilili. Neka begunka, iredentistična učiteljica iz Istre, je stala pred njimi v strogi pozi in se zato niso nič posebno lepo izkazali. Sledil je govor župana Pavletiča, pisan v italijanščini, to je, tistega župana, ki podpisuje pisma, ne da bi vedel, kaj podpiše. Tudi on je bil ves prestrašen, tako se mu je tresel list papirja v rokah in je kaj slabo čital italijanščino, ki je ne zna. Ko je sredi branja zašel v zagato, si ni vedel pomagati drugače, ko da je rekel «ošcja», kar je zelo v navadi pri naših ljudeh in kar je tudi trak registriral. Seveda je bilo za to mnogo smeha. Nazadnje je spregovoril še šovinist in trikolorist občinski tajnik Renzo Maršeu, ki je dejal, da ljudstvo govori tukaj neka «patois» (narečje), da pa je bilo vedno italijanskega mišljenja. Omenil je tudi njihovo zvestobo Beneški republiki, ki jim je zato dala nekaj koncesij, kot n. pr. prostost žganjekuhe itd. (seveda je s to žganjekuho šlo po vodi in Beneški Slovenci dobro vedo, kako sedaj financarji vohajo in stikajo za kotli). Ni pa povedal, da smo takrat imeli široko avtonomijo z našim parlamentom, slovensko šolo in drugim. Ni povedal, da je 11. junija 1777 senat Beneške republike potrdil, da je Beneška Slovenija naseljena z drugim narodom, ločena od Furlanije in da se sama upravlja. Naši ljudje pravijo, naj tajnik, če ne pozna zgodovine Beneške Slovenije, raje molči, ne pa govori po radiu, da se mu ne bo ves svet smejal, ker se resnica ne da potvoriti. Če hoče biti tajnik «italianissimo», mu tega nihče ne zavida, niti mu ne brani. Nihče pa ga ni pooblastil, da govori v imenu ljudstva, ker ne more predstavljati naroda, ki ga je izdal. Mi smo Slovenci, Slovenci bomo ostali in kot Slovence nas poznajo tudi drugod.

JANEZ JURMAN

Izdajstvo CISL

Včerajšnja uspela stavka kovinarjev goriških industrijskih podjetij kot so Združene jadranske ladjedelnice v Tržiču in livarna SAFOG v Gorici je dokazala, da je večina delavcev za nadaljevanje odločne borbe proti sramotnemu sporazumu treh sindikalnih organizacij z delodajalsko Confindustrijo. Kovinarji so dokazali svojo razredno in sindikalno zavest, ki je ni omajalo niti nesramno in izdajalsko pozivanje «svobodnih» sindikatov na stavkokaštvo.

Stavkovno gibanje kovinarjev dokazuje, da se v tej borbi kali delavska zavest in da je mogoče samo v vedno odločnejšem nastopanju vseh delavcev skovati tisto enotnost delavcev, ki je podlaga za vse nadaljnje uspehe delavcev proti industrialcem in proti voditeljem tako imenovanih svobodnih sindikatov.

CISL se je v včerajšnji in današnji 24-urni stavki zopet opredelila za interese industrijcev. Kovinarje je pozivala, naj se ne odzovejo pozivu Delavske zbornice na stavko, posebno pa naj se temu pozivu ne odzovejo kovinarji CRDA, ker imajo delodajalci ves interes, da delavci CRDA po splovitvi zadnje ladje «Alderamine» stavkajo, ker itak nimajo novih naročil in jih stavka opravičuje, da delavcem ne izplačajo normalne tedenske mezde.

Po mnenju CISL bi morali delavci mirno gledati, kako so se doki v Tržiču izpraznili in kako bo tudi o stalih 25 odstotkov ladjedelniške proizvodnje v najkrajšem času zašlo v nepopravljivo krizo. Delavci bi se morali po mnenju te delodajalske sindikalne organizacije s stavkokaštvom podpirati njene smešne argumente, ki so argumenti Confindustrije, da so delavci z zadnjim sporazumom o poviških plač iztrgali delodajalcem 80 milijard lir, kar naj bi predstavljalo za delavce velik uspeh. CISL se oprijemlje tega argumenta zato, da ji ni treba priznati drugega žalostnega dejstva, ki je posledica sramotnega sporazuma, po katerem so delavcem v Gorici povišali dnevno mezdo za 18,80 lire. S takim nespretnim izmikanjem CISL samo potrjuje upravičenost delavskih zahtev, da se moške mezde zvišajo za 3.000 lir, ženske pa za 3,500 lir. Te zahteve so pogojene v zadnjih poviških stanarin in v splošnem zvišanju življenjskih stroškov.

Ko CISL poziva delavce k stavkokaštvu pa obenem dokazuje, da se je popolnoma postavila v službo sovražnikov delavskega razreda v službo reakcionarnih in protiljudskih sil, ki vedrijo in oblačijo v demokristjanskih vrstah in drugih reakcionarnih ustanovah in strankah. Za njenim geslom, češ da se za stavko skrivajo «komunistične» spletke, se dejansko skriva njeno klečeplazenje pred Confindustrijo in krščansko demokracijo.

Delavci so to hlapčevanje že zdavnaj spoznali in se zaradi tega ne zmenijo za njene obupne pozive.

Alojza Tomsiča so pokopali

Ne samo prebivalstvo sovodenjske občine, marveč tudi drugih krajev iz Goriške je presunila vest, da je za vedno zatisnil oči 67-letni Alojz Tomsič, občinski svetovalec sovodenjske občine. Nepozabni pokojnik (po domače Žefet) je bil neutrudni borec za narodnostne in socialne pravice goriških Slovencev. Zelo velika je bila njegova dejavnost v času NOB; takrat je bil predsednik krajevnegt odbora Osvobodilne fronte in je veliko pripomogel v skupni borbi našega ljudstva proti fašizmu in nacizmu. Deloval je, da bi tudi goriški Slovenci dosegli svobodo in enakopravnost med narodi ter je s to plemenito dejavnostjo nadaljeval tudi po vzpostavitvi nove meje leta 1947.

Vsa ta leta je bil član krajevnega odbora SFS in obenem občinski svetovalec v občinskem odboru sovodenjske občine. Poleg teh dveh zahtevnih odgovornosti pa je deloval tudi v hranilnici in posojilnici v Sovodnjah, katere je bil aktiven odbornik. V zadnjih letih je podlegel dolgi bolezni, ki ga je končno iztrgala iz naše srede.

Ob 16. uri je izpred hiše žalosti v Sovodnjah krenil pogrebni sprevod A. Tomšiča. Na zadnji poti so ga spremljali poleg ožjih sorodnikov tudi številni domačini, med katerimi je bil pokojnik zelo priljubljen. Svojega zvestega člana so spremili k počitku tudi predstavniki SFS, med katerimi je bil tudi tajnik IO. Pred krsto so domačini nosili številne lepe vence, ki so jih pokojnemu Tomšiču poklonili sorodniki občina Sovodnje, katere je bil občinski svetovalec, Hranilnica in posojilnica iz Sovodenj ter Socialistična fronta Slovencev.

Sorodnikom izrekata iskreno sožalje IO SFS in uredništvo «Primorskega dnevnika».

Otvoritev bloka na Predilu

20. junija so na Predilu (1156 m) odprli obmejni blok za promet med Jugoslavijo in Italijo. S tem blokom so se prometne zveze Jugoslavije s Srednjo Evropo zelo povečale, kar je važno predvsem za inozemske turiste, ki prihajajo v Jugoslavijo predvsem z avtomobili.

Čez Predil je speljana lepa cesta, s katere se nudijo lepi razgledi. Posebno očarljiv je pogled na Mangrt (2678 m) in na Jalovec (2643 m). Predvsem bo pridobila na slovesu privlačna dolina Koritnice, od koder se prične avtomobilska cesta na Mangrt.

Z vso naglico hitijo na jugoslovanski strani graditi poslopje za carinarnico, «Putnika» in okrepčevalnico.

KINO

CORSO. 17.15: «Zaliv groma», barvni film, G. Stuart.
VERDI. 17: «Izdajalec Fort Alama, barvni film, L. Ford.
CENTRALE. 17: «Skrivnost V-3», G. Ford in V. Lindfors.
VITTORIA. 21: Variete.
MODERNO. 17: «Uspavanka Broadwaya», barvni film, D. Day in E. Nelson.

DEZURNA LEKARNA:
Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Venuti, Ul. Rabatta 18 - tel. 21-24.

IZPRED OKRAJNEGA SODIŠČA

Zakonski mož oproščen obtožbe da ni dovolj skrbel za družino

Obtožnica mu je tudi očitala, da je slabo ravnal z otroki in z ženo - Glavni vzrok takih razmer je njegovo slabo socialno stanje

V sredo je bilo na okrajnem sodišču v Gorici več manjših sodnih razprav, ki so obravnavale razne manjše dogodke iz mestnega življenja prebivalcev, nanašajoče se predvsem na hišne in družinske spore, ki se največkrat zaključijo s sodnim postopkom proti kalilcem miru.

Največ časa je trajala razprava proti 58-letnemu Francu Bratini iz Gorice, Ul. N. Sauro 8, proti kateremu se je zaradi slabega ravnanja in pomanjkanja vzdrževalnine pritožila žena Elizabeta Fank.

Starejši mož je stopil pred sodnika dr. Fabianicha in po prisegi začel odgovarjati na vprašanja, ki mu jih je postavljal sodnik.

Sodnik: «Ali je res, da niste skrbeli za svojo ženo in štiri otroke in ste ves zaslužek zapili, kakor piše obtožnica?»

Bratina: «Moj zaslužek je zelo skromen, tedensko zaslužim največ po 4.000 lir, in kolikor je v moji moči, pomagam svoji družini. Do oktobra meseca lanskega leta sem bil zaposlen v Fužinah, odkoder sem pošiljal domov redno precejšnje vsote denarja, potem pa me je žena nenadoma poklicala domov, češ da je bolna, in kljub dolgemu iskanju v Gorici nisem našel redne zaposlitve».

Sodnik: «Žena vas obtožuje, da ste jo zmerjali in ji pretili celo z nožem».

Bratina: «Nikdar nisem pretepel svoje žene, kregala sva se, toda prepire je vedno ona povzročila, kar lahko dokažejo tudi priče. Imava 4 otroke, od katerih sta bila v oktobru doma samo dva, in sicer Armando in Marija. Tretja hči je zaposlena kot služkinja, četrta pa je trenutno v poboljševalnici za mladoletne».

Sodnik je zatem poklical ženo Elizabeto Fank in ji prav tako zastavil več vprašanj.

Žena obtoženca: «Mož dela, vendar pa ne pomaga družini; res, da ima majhen zaslužek, toda nekaj bi lahko prispeval. Jaz in otroci živimo samo od zaslužka sina, ki je vajenec, in tretje hčerke postrežnice pri neki družini v mestu. Možu nisem hotela pozimi več kuhati, ker ni nikdar prinesel vinarja domov».

Iz vsega je bilo razvidno, da sodišče ne bo moglo priti do ugotovitve, kje in pri kom je krivda za prepire, ali pri obtožencu ali pri njegovi ženi. Sele številne priče, ki so bile poklicane, so pojasnile, da je v družini Bratina vedno imela prvo besedo gospodinja in zatem hčerka Marta. Slednja je namreč po povratku očeta bila bolj nadzorovana in ni mogla odhajati zdoma ob poljubnem času. Začela je ščuvati mater proti očetu in v hiši je nastal prepir, ki je dovedel do sodnega postopka.

Sodnik Fabianich je na podlagi celotne razprave Franca Bratino oprostil zaradi pomanjkanja dokazov.

Zaključni izpiti na strokovni šoli

Od 36 rednih gojencev tretjega razreda so pri zaključnem izpitu izdelali sledeči:

Cirila Batistič, Jožko Bensa, Malvina Braini, Pavel Castellan; z dobrim uspehom: Arditа Carlovini, Valentina Černetig; z odliko: Klavdija Černigoj, Mirko Devetta, Klavdija Dornik; z dobrim uspehom: Božidar Durčik, Marij Ferligoj, Ivan Florenin, Jožef Frandolič, Humbert Grendene, Marija Petejan, Ferucij Rutar, Darij Škarabot, Edvard Tabaj, Stanko Tomažič, Marija Tomsič, Marija Turko, Zlatko Vižintin, Lilijana Žižmond.

Vsi ostali so pripuščeni k jesenskemu izpitu.

Po dovršenih izpitih so gojenci priredili poslovilni sestanek, na katerega so povabili vse svoje profesorje, da se jim zahvalijo za trud, ki so ga imeli z njimi, in izpričajo svoj čut hvaležnosti do šole, ki jih je pripravila za vstop v delo ali za nadaljnje strokovno šolanje.

Na tem sestanku pa je dozorel še sklep, da so pod vodstvom svojih profesorjev napravili 18. t. m. izlet v Benetke, kjer so imeli priliko občudovati premnoga umetniška dela in preživeti dan v pravem zadovoljstvu.

Naj jim bo to trajen spomin na slovo in buden opomin, da se vsak lahko izpopolni, če je v njem dobra volja.

Prebivalstvo Goriške zbira darove za poplavljence na Štajerskem

Goriški Slovenci so se velikodušno odzvali vabilu SFS v Italiji za pomoč bratom v Sloveniji, v Celju in okolici, katere je tako hudo prizadela elementarna nezgoda. Dočim po vaseh zbirajo prispevke vaški odbori SFS, so v Gorici doslej oddali svoj prispevek na sedežu ZSPD:

Družina Škerk 1.000 lir, M. Brezavšček 500, M. Terpin 500, A. Tomšič, Sovodnje 500, E. Klavčič 500, N. N. 500, N. N. 500, N. N. 150, F. Z. 500, N. N. 100, L. Komjanc 1.000, podjetje SILLA 25.000 lir.

Skupno je do sedaj zbranih 91.585 lir. Nabiralna akcija se nadaljuje. Prispevke v Gorici oddajte na sedežu ZSPD, Ul. Ascoli 1, I.

Iz Števerjana

Po dolgem času bo prebivalstvo iz Jazbin vendar prišlo do boljše ceste, ki bo vezala Jazbine s Steverjanom. S pripravljalnimi deli so pričeli že prejšnji teden. V ta namen so najeli manjše število delavcev, ki se bo v kratkem času zvišalo, ker mora biti cesta dograjena do prihodnje jeseni. Za dela je bilo nakazanih 8 milijonov lir.

Dvakrat čez mejo zaradi brezposelnosti

Skoraj vsakodnevno se dogaja, da goriška policija prevzame na obmejnem bloku pri Rdeči hiši svoje državljane, ki jih vračajo jugoslovanski organi. Ti posamezniki so seveda brez dokumentov, oziroma potnih dovolilnic in romajo takoj v goriške zapore, zatem pa pred sodnika, ki jim določi kazen za njihovo protizakonito dejanje.

19. junija je goriški policiji bil izročen 31-letni Saverio Santangelo iz Pratola Peligna, ki je 16. junija brez potrebnih dokumentov prekoračil državno mejo pri Čedadu. Obtoženec je že leta 1950 prekoračil na isti način državno mejo, toda moral se je vrniti domov, ker pa tu ni nikjer našel primerne zaposlitve, je odšel v sosedno deželo, toda v njej ni mogel ostati zaradi pomanjkanja potne dovolilnice.

Sodnik Fabianich je Santangela spoznal za krivega in ga obsodil na 4 mesece zapora in 21.700 lir globe. Kazen bo moral obsojenec popolnoma prestati.

Smrt mladega dekleta

Včeraj popoldne je po dolgi in mučni bolezni preminila v Oslavju komaj 28-letna Marija Pinter, Pokojnica je bila pridna aktivistka v času NOB in dokler je ni bolezen prisilila na počitek. Sorodnikom naše iskreno sožalje.

MOTO GUZZI

Ekonomična, veleturistična športna motorna kolesa, motorni tricikli 15 stotov nosilnosti. Nadomestni deli. Bati MONDIALPISTON za vse motorje. Uplinjači Dellorto. Verige Elios. — Mehanična delavnica. Rektificiranje cilindrov, osi, gredi, motornih glav. ventilov itd. za avtomobilske in Diesel motorje in motorna kolesa.

Izključni predstavnik za TRST, Ul. Fabio Severo 18 tel. 38 903 - Na velesejmu paviljon D, stand 313

ROSSONI RUGGERO
KORZO GARIBALDI 8

Razstavlja v paviljonih televizije in gospodinjskih električnih aparatov najboljše proizvode italijanske in inozemske proizvodnje

Poskusne oddaje s teleprojektorji **Galatic 75 palcev** *italijanske televizijske družbe*

Obiščite stande na tržaškem vzorčnem velesejmu

PRODAJA NA OBROKE

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502 — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefonska številka 37-338 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 37-338 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60 finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir, Fed. ljud. republ. Jugoslavija: Izvod 20, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za FLRJ: Agencija demokratičnega inozem. tiska, Drž. založba Slovenije, Ljubljana. Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tek. račun pri Narodni banki v Ljubljani 606 - 7 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst